

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

11 Δεκεμβρίου 2018 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **5550**

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 1076/8-11-2018

Έγκριση Κανονισμού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία»

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4485/2017 «Οργάνωση και Λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 114), και ειδικότερα τα άρθρα 30 έως και 37, 45 και 85.

2. Την υπ' αριθμ. 163204/Ζ1/29-9-2017 Εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

3. Την υπ' αριθμ. 216772/Ζ1/8-12-2017 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4334/12-12-2017, τ.Β') με τίτλο «Τρόπος κατάρτισης του αναλυτικού προϋπολογισμού λειτουργίας και της έκθεσης βιωσιμότητας των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών».

4. Τις παραγράφους 7 και 8 του άρθρου 19 και την παρ. 3α του άρθρου 42 του ν.4521/2018 (ΦΕΚ 38/τ.Α΄/2-3-2018) «Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις».

5. Τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 101 του ν.4547/2018 (ΦΕΚ Α'102) «Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

6. Τις διατάξεις του ν.4009/2011 «Δομή, λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (ΦΕΚ Α'195), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

7. Τις διατάξεις του ν.4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α'83), όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν.

8. Το π.δ. 85/31-5-2013 (ΦΕΚ Α'124) «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών».

9. Τις διατάξεις του ν. 3374/2005 και ιδίως τα άρθρα 14 και 15 (ΦΕΚ 189, τ.Α', 02-08-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

10. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ (συνεδρίαση 27.03.2018).

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (4η συνεδρίαση- 2/4/2018)

12. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (13η συνεδρία- 4/4/2018).

13. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρους του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την έγκριση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ, με τίτλο «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία», από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019, ως ακολούθως:

Άρθρο 1
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στα επιστημονικά πεδία της Πολιτικής Επιστήμης και της Κοινωνιολογίας.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Άρθρο 2
ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 είναι:

1. Η Συνέλευση του Τμήματος

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση του Τμήματος για διετή θητεία. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η θητεία του Προέδρου της ΣΕ μπο-

ρεί να ανανεωθεί μία φορά. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.

- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

- Εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, διαγραφής φοιτητών/τριών, αναγνώρισης μαθημάτων από προηγούμενη μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αντικατάστασης μαθημάτων του παρόντος Προγράμματος με μαθήματα άλλων Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων, και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

- Ορίζει την επιτροπή αξιολόγησης υποψηφίων φοιτητών/τριών, η οποία αποτελείται από διδάσκοντες του ΠΜΣ, μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.

- Η Συντονιστική Επιτροπή, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης του Τμήματος, θα αποφασίζει ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και θα πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ και ο Αναπληρωτής του: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικειμένου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης του Τμήματος.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή. Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.

β) Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

γ) Ορίζει εκλογές για την αναπλήρωση μελών επιτροπών λόγω κένωσης θέσης.

δ) Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.

ε) Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

στ) Κατά τη λήξη της θητείας του, καθώς και της ΣΕ, συντάσσει αναλυτικό απολογισμό του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του ΠΜΣ, καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του ΠΜΣ.

Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του ΠΜΣ είναι Καθηγητής ή Αναπληρωτής Καθηγητής και εκπληρώνει τα καθήκοντα του Διευθυντή σε περίπτωση απουσίας του. Το ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ και βρίσκεται υπό την επιστασία της Γραμματείας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κ.λπ.

Άρθρο 3
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι ΑΕΙ των Τμημάτων Κοινωνικών Επιστημών, καθώς και πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και πτυχιούχοι Τμημάτων ΤΕΙ συναφούς γνωστικού αντικειμένου.

Γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι υπότροφοι και μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΤ σύμφωνα με την παρ. 8 του άρ. 34 του ν.4485/2017.

Το ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» θα δέχεται μέχρι τριάντα πέντε (35) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος και προγραμματίζεται να απασχολεί είκοσι ένα (21) συνολικά διδάσκοντες, τουλάχιστον 60% από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ και 40% από Πανεπιστήμια και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και της Αλλοδαπής. Αυτό αντιστοιχεί σε μηδέν κόμμα έξι (0,6) διδάσκοντες ανά φοιτητή.

Σημειώνεται ότι ο μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα ΠΜΣ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης είναι περίπου εκατόν είκοσι πέντε (125) ανά έτος σε σχέση και με τον αριθμό των περίπου τριακοσίων πενήντα (350) προπτυχιακών φοιτητών ανά έτος και των τριάντα οκτώ (38) διδασκόντων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 4
ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με το νόμο 4485/2017 και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Μεταξύ Απριλίου και Μαΐου, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ και του Τμήματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται ή αποστέλλονται ταχυδρομικώς στη

Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση υποψηφιότητας

• Η αίτηση πρέπει να συμπληρωθεί με καθαρά και ευανάγνωστα γράμματα και να επικολληθεί φωτογραφία στο καθορισμένο πλαίσιο.

2. Πτυχίο ανώτατης σχολής

• Οι φοιτητές/τριες από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να προσκομίσουν πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρ.34, παρ. 7 του ν. 4485/2017. Σε περίπτωση που δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία πιστοποίησης αντιστοιχίας και ισοτιμίας του πτυχίου κατά τη κατάθεση, θα πρέπει να συνοδεύει την αίτηση υποψηφιότητας βεβαίωση κατάθεσης στον ΔΟΑΤΑΠ. Σε περίπτωση που ο/η υποψήφιος/ια επιθυμεί να κάνει χρήση της παρ. 5 του άρθρου 101 του ν. 4547/2018 (ΦΕΚ Α'102) οφείλει, μαζί με την αίτηση για υποψηφιότητα και τα απαραίτητα συνοδευτικά δικαιολογητικά να καταθέσει ξεχωριστό φάκελο με την αίτηση προς τον ΔΟΑΤΑΠ συνοδευόμενη από τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη διαδικασία αντιστοίχισης/αναγνώρισης. Η ευθύνη για την πληρότητα του φακέλου βαραίνει αποκλειστικά τον/την υποψήφιο/ια.

• Αν κατά την χρονική στιγμή κατάθεσης της αίτησης υποψηφιότητας δεν έχουν ολοκληρωθεί οι προπτυχιακές σπουδές, αλλά προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι την εγγραφή στο ΠΜΣ, θα πρέπει αντί του πτυχίου να συνοδεύει την αίτηση υποψηφιότητας Υπεύθυνη Δήλωση (άρθρο 8, ν. 1599/1986) στην οποία να αναφέρονται (α) το μέσο όρο βαθμολογίας μέχρι τη στιγμή της κατάθεσης, (β) τον αριθμό των μαθημάτων που υπολείπονται για την ολοκλήρωση των σπουδών και (γ) ότι θα κατατεθεί βεβαίωση περάτωσης σπουδών το αργότερο κατά την εγγραφή στο ΠΜΣ.

3. Αναλυτική βαθμολογία

• Η αναλυτική βαθμολογία θα πρέπει να είναι η πιο πρόσφατη και να αναφέρεται ο Μέσος Όρος. Σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό, ο υποψήφιος δηλώνει τον Μέσο Όρο του στην ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση και στο έντυπο της αίτησης.

4. Υπόμνημα

• Στο υπόμνημα, έκτασης μέχρι χίλιες (1.000) λέξεις, αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους ο/η υποψήφιος/ια επιθυμεί να συνεχίσει τις σπουδές του/της σε μεταπτυχιακό επίπεδο καθώς και τα ερευνητικά του/της ενδιαφέροντα.

5. Βιογραφικό σημείωμα

6. Φωτοτυπία αστυνομικής ταυτότητας

7. Δύο (2) Συστατικές Επιστολές

• Δύο (2) πρόσφατες πρωτότυπες συστατικές επιστολές απευθυνόμενες στο Π.Μ.Σ., κατά προτίμηση από μέλη ΔΕΠ. Οι συστατικές επιστολές πρέπει να φέρουν υπογραφή και σφραγίδα του θεσμού και να υποβληθούν σε κλειστό φάκελο επίσης υπογεγραμμένο.

8. Δείγμα επιστημονικής εργασίας (που έχει εκπονηθεί στο πλαίσιο προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού μαθήματος, άρθρο δημοσιευμένο σε επιστημονικό περιοδικό, πτυχιακή εργασία, κ.τ.λ.).

9. Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας Αγγλικής Γλώσσας

• Το επίπεδο γνώσης που απαιτείται για την συμμετοχή στη διαδικασία επιλογής είναι το Γ1 (πολύ καλή γνώση) και η αντιστοίχιση του κατεχόμενου τίτλου και του επιπέδου γλωσσομάθειας γίνεται με ευθύνη του/της υποψηφίου σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες του ΑΣΕΠ (https://www. asep.gr/asep/site/home/Library/Attach+Files/mob_E.csp).

• Το αντίγραφο του πιστοποιητικού γλωσσομάθειας πρέπει να είναι επικυρωμένο είτε από την εκδούσα αρχή είτε από δικηγόρο.

• Στην περίπτωση κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας δεν χρειάζεται επικύρωση.

• Σε περίπτωση που οι υποψήφιοι/ες δεν κατέχουν το δίπλωμα που απαιτείται αλλά πληρούν όλες τις υπόλοιπες προϋποθέσεις, η επιτροπή αξιολόγησης μπορεί κατά την κρίση της να προβεί στην εξέτασή τους στα Αγγλικά κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, εφόσον φτάσουν σε αυτό το στάδιο της επιλογής.

Η γνώση περισσότερων της μίας ξένης γλώσσας, η προηγούμενη ερευνητική απασχόληση, κ.λπ. ενισχύουν την αίτηση υποψηφιότητας.

Μετά την κατάθεσή τους, κανένα από τα δικαιολογητικά δεν επιστρέφεται.

Η διαδικασία επιλογής φοιτητών και φοιτητριών πραγματοποιείται από Επιτροπή Αξιολόγησης που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος σε δύο στάδια:

Α) Έλεγχος και αξιολόγηση φακέλου υποψηφιότητας

Κατά το πρώτο στάδιο η Επιτροπή Αξιολόγησης αξιολογεί τις αιτήσεις των υποψηφίων με βάση τα στοιχεία που εμπεριέχονται στους φακέλους τους και επιλέγει εκείνες που θα προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο της διαδικασίας. Ο έλεγχος και η αξιολόγηση των φακέλων πραγματοποιείται το πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου. Ακολούθως αναρτώνται στη ιστοσελίδα του ΠΜΣ τα ονόματα όσων ολοκλήρωσαν επιτυχώς το πρώτο στάδιο.

Β) Συνέντευξη

Το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας προβλέπει την πρόσκληση σε συνέντευξη των υποψηφίων εκείνων που έχουν επιλεγεί στο προηγούμενο στάδιο. Οι συνεντεύξεις γίνονται από την Επιτροπή Αξιολόγησης. Στόχος της συνέντευξης είναι η διαπίστωση της ικανότητας των υποψηφίων να παρακολουθήσουν το Πρόγραμμα με βάση τις γνώσεις, τα ενδιαφέροντα και τη γενικότερη κατάρτισή τους σε σχέση με το χώρο των Κοινωνικών Επιστημών. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιούνται το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου. Αποκλειστική πηγή ενημέρωσης για τη συμμετοχή στη διαδικασία των συνεντεύξεων είναι η ιστοσελίδα του ΠΜΣ. Η ευθύνη για την ενημέρωση σχετικά με τη συμμετοχή στη διαδικασία των συνεντεύξεων βαρύνει αποκλειστικά τον/την υποψήφιο/ια.

Η Επιτροπή Αξιολόγησης και η γραμματεία του ΠΜΣ δε φέρουν καμία ευθύνη στην περίπτωση που υποψήφιος/ια δεν προσέλθει στη συνέντευξη λόγω μη ενημέρωσης.

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η Επιτροπή Αξιολόγησης καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών, τον οποίο εισηγείται στη ΣΕ που με την σειρά της τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός δέκα (10) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσοτέρων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Άρθρο 5
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα πέντε (5) ακαδημαϊκά εξάμηνα, έπειτα από αίτηση του/της φοιτητή/τριας και απόφαση της Συνέλευσης.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια με αίτηση του/της μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης. Το αίτημα για αναστολή φοίτησης εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία ακολούθως εισηγείται στη Συνέλευση.

Η αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα.

Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρούνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Άρθρο 6
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών, καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

Ως προς τη χρονική τους οργάνωση, τα μαθήματα χωρίζονται σε δύο τύπους:

Α) Εξαμηνιαία μαθήματα, που οργανώνονται σε εξάμηνα και πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση

Β) Μαθήματα εντατικής παρακολούθησης, διάρκειας τριάντα πέντε (35) τουλάχιστον διδακτικών ωρών που κατανέμονται σε μία (1) ή δύο (2) εβδομάδες.

Τα μαθήματα διεξάγονται στην ελληνική ή αγγλική γλώσσα.

Όλα τα προσφερόμενα μαθήματα είναι υψηλών προδιαγραφών και απαιτούν από τους φοιτητές και φοιτήτριες εκτεταμένη ανεξάρτητη ιδιωτική μελέτη, προετοιμασία ατομικών και ομαδικών παρουσιάσεων, παρακολούθηση παραδόσεων, συμμετοχή σε σεμινάρια, συγγραφή επιστημονικής εργασίας που βασίζεται σε βιβλιογραφική και αρχειακή έρευνα και έρευνα σε βάσεις δεδομένων, ενεργή συμμετοχή στο μάθημα και στα υποχρεωτικά μαθήματα συμμετοχή σε εξετάσεις.

Α. Το πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

1. Ειδίκευση: Πολιτικής Ανάλυσης και Πολιτικής Θεωρίας

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών	3	10
Ειδικά Θέματα Πολιτικής Θεωρίας	3	10
Ένα (1) Μάθημα Επιλογής	3	10
Σύνολο	9	30
Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Σύγχρονα Ζητήματα Πολιτικής Δράσης και Εκπροσώπησης	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
Δύο (2) Μαθήματα Επιλογής	6	20
Σύνολο	9	30
Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Τρία (3) Μαθήματα Επιλογής	9	30
Σύνολο	9	30
Δ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Ένα (1) Μάθημα Επιλογής	3	10
Διπλωματική Εργασία Ειδίκευσης Πολιτικής Ανάλυσης και Πολιτικής Θεωρίας		20
Σύνολο	3	30

2. Ειδίκευση: Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών	3	10
Ειδικά Θέματα Πολιτικής Θεωρίας	3	10
Ένα (1) μάθημα επιλογής	3	10
Σύνολο	9	30
Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS

Κοινωνική Θεωρία και Έρευνα	3	10
Μαθήματα Επιλογής		
Δύο (2) Μαθήματα Επιλογής	6	20
Σύνολο	9	30
Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Τρία (3) Μαθήματα Επιλογής	9	30
Σύνολο	9	30
Δ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Επιλογής	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Ένα (1) Μάθημα Επιλογής	3	10
Διπλωματική Εργασία Ειδίκευσης Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνικής Έρευνας		20
Σύνολο	3	30

Μαθήματα Επιλογής (Ενδεικτική Λίστα)	ECTS
Ανάγνωση Κειμένου: Κριτική Θεωρία	10
Ανάγνωση Κειμένων: Ζητήματα Ύφους	10
Ανάλυση Λόγου	10
Δημόσια Σφαίρα και Κοινή Γνώμη στην Ευρώπη και την Ελλάδα, 18ος αι.-αρχές 19ου αι.	10
Ελληνική Κοινωνία και Πολιτική	10
Ζητήματα Θεωρίας της Εξουσίας	10
Η Ισότητα και οι Ερμηνείες της	10
Η Πολιτική Οικονομία του Καπιταλισμού τον 21ο Αιώνα	10
Θεωρίες Εθνικισμού	10
Κοινωνικά Κινήματα	10
Κοινωνιολογία της Μεταπολίτευσης	10
Μαρξισμός και Πολιτική Επιστήμη	10
Μαρξισμός και Φουκώ	10
Μεγάλοι Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί: Το Παράδειγμα της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης	10
Ο Εταιρισμός στην Ευρώπη & την Ελλάδα στην Εποχή των Επαναστάσεων: Η Φιλική Εταιρία στο Διεθνές της Πλαίσιο	10
Οικονομία, Κοινωνία και Πολιτική μετά το Τέλος του Οργανωμένου Καπιταλισμού (1973-2008)	10
Πολιτική Αυθεντία και (Αν)υπακοή	10
Πολιτική Ιστορία, Ιστορία του Πολιτικού	10
Πολιτική την Αναπαράστασης	10
Τέχνη και Εξουσία	10
Φύλο και θεωρία της Δημοκρατίας	10
Φυσιογνωμική Κοινωνιολογία: Ζίμμελ, Κρακάουερ, Μπένγιαμιν	10
Culture and Communication	10
Culture and Politics. The Politics of Culture	10

Τα μαθήματα επιλογής που προσφέρονται κάθε ακαδημαϊκό έτος καθορίζονται ανάλογα με τη διαθεσιμότητα των διδασκόντων/ουσών και τις ανάγκες του προγράμματος, με απόφαση της ΣΕ και την έγκριση της Συνέλευσης.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Προγράμματος έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν το υποχρεωτικό μάθημα της άλλης ειδίκευσης από εκείνη που έχουν επιλέξει ως μάθημα επιλογής.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του ΠΜΣ έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μέχρι δύο (2) μαθήματα από άλλα μεταπτυχιακά προγράμματα του ΕΚΠΑ ή άλλων συναφών ΑΕΙ με την έγκριση της Συνέλευσης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες μπορούν, αν επιθυμούν, να παρακολουθήσουν ως ακροατές/τριες περισσότερα μαθήματα επιλογής από τα οριζόμενα ως κατώτατο όριο από το Πρόγραμμα.

Β. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. Ειδικά Θέματα Πολιτικής Θεωρίας

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στο να οργανώσει θεματικά όλο το υπόβαθρο των θεωρητικών γνώσεων που οφείλει να διαθέτει ο μεταπτυχιακός φοιτητής για να μπορέσει στη συνέχεια να εμβαθύνει στους επιμέρους τομείς και τις εξειδικεύσεις που του προσφέρει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα μας.

Από τη σκοπιά αυτή η ύλη του μαθήματος είναι ολόκληρη η παράδοση της πολιτικής και της κοινωνικής σκέψης από τις απαρχές της μέχρι και τις ημέρες μας. Επιστρέφουμε στα κλασσικά κείμενα για μια νέα ματιά σε κεντρικά ζητήματα που εγείρονται εκεί, με το όφελος πλέον της πείρας που έχει αποκομίσει ο φοιτητής από την προπτυχιακή του σταδιοδρομία. Για το λόγο αυτό οι προσεγγίσεις δεν είναι πλέον εγκυκλοπαιδικού τύπου, αλλά αναγνωρίζουν θεματικές ενότητες και καίριες προβληματικές οι οποίες ξεχωρίζονται και συνδέονται κατά το δυνατόν με τα προβλήματα της σημερινής εποχής. Γίνεται επίσης προσπάθεια να προσεγγίσουμε κατά το δυνατόν και τη σύγχρονη θεωρητική προβληματική. Το κύριο βάρος της διδασκαλίας του μαθήματος πέφτει ως εκ τούτου στους ίδιους τους φοιτητές οι οποίοι αναλαμβάνουν με δικές τους παρουσιάσεις την ανάπτυξη των θεμάτων που έχουν επιλεγεί σε συνεννόηση με το διδάσκοντα. Ακολουθούν συζητήσεις πάνω σε κάθε μια από αυτές τις παρουσιάσεις και ο διδάσκων στο τέλος δίνει μια συνοπτική θεώρηση των ζητημάτων και των εναλλακτικών προσεγγίσεων που εκτέθηκαν.

2. Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τη λογική και τις μεθόδους των κοινωνικών επιστημών, καθώς και με τις απαιτήσεις της επιστημονικής έρευνας.

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος εξετάζονται οι επιστημολογικές προϋποθέσεις και συνέπειες των μεθοδολογικών επιλογών. Η έμφαση βρίσκεται στην αποσαφήνιση της διαδικασίας με την οποία αποκτάται καινούρια γνώση μέσω της έρευνας. Ο στόχος αυτός επιβάλλει τη διευκρίνιση της ίδιας της έννοιας της επιστημονικής γνώσης και την οροθέτησή της, σύμφωνα με τις αντικρουόμενες και ιστορικά εναλλασσόμενες παραδόσεις και «σχολές». Επιβάλλει επίσης την εξέταση των όρων κάτω από τους οποίους εξασφαλίζεται η παραγωγή γνώσης στην ερευνητική πρακτική και των ιδιαίτερων απαιτήσεων που θέτει η διερεύνηση αντικειμένων των κοινωνικών επιστημών. Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά και στάδια της ερευνητικής διαδικασίας στις κοινωνικές επιστήμες, καθώς και οι διαφορετικές ερευνητικές τεχνικές. Η έμφαση εδώ δίνεται στην άμεση και μέσω παραδειγμάτων χρήση διαφορετικών μεθόδων και τεχνικών, στην άσκηση εφαρμογής τους. Η κατάρτιση στο σχεδιασμό και τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας προϋποθέτει την εξοικείωση με τις ιδιαίτερες πτυχές και απαιτήσεις των διαφορετικών προσεγγίσεων και την ανάπτυξη της ικανότητας κριτικού ελέγχου τους.

3. Κοινωνική Θεωρία και Έρευνα

Το μάθημα θα επικεντρωθεί στη μελέτη συγκεκριμένων κειμένων που κρίνονται σημαντικά για την κοινωνιολογική παράδοση. Τα κείμενα αυτά θα επιλεγούν από τρεις διαφορετικές σύγχρονες τάσεις της κοινωνιολογικής σκέψης, καθώς και από το έργο πέντε κλασικών στοχαστών που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως οι σπουδαιότεροι «πρόδρομοι», ούτως ειπείν, των τριών αυτών τάσεων.

Οι πέντε κλασικοί στοχαστές είναι:

- Ο Karl Marx
- ο Max Weber
- ο George Herbert Mead
- ο Emile Durkheim
- και ο Friedrich Nietzsche.

Οι τρεις σύγχρονες τάσεις είναι:

- η κριτική θεωρία
- η σχολή της συμβολικής αλληλεπίδρασης και οι άμεσα συναφείς με αυτήν κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, καθώς και θεωρητικοί όπως ο Pierre Bourdieu και ο Anthony Giddens και
- ο μεταδομισμός.

4. Σύγχρονα Ζητήματα Πολιτικής Δράσης και Εκπροσώπησης

Το μάθημα φιλοδοξεί να παρουσιάσει ένα σημαντικό μέρος του προβληματισμού της σύγχρονης πολιτικής επιστήμης. Στο εισαγωγικό του μέρος το σεμινάριο επιδιώκει την εξοικείωση των συμμετεχόντων τόσο με βασικές έννοιες της πολιτικής επιστήμης όσο και με τις επιμέρους εξειδικεύσεις της πολιτικής κοινωνιολογίας και συγκριτικής πολιτικής. Σε αυτήν την ενότητα μελετώνται επίμαχες ωστόσο θεμελιώδεις έννοιες «του πολιτικού», της εξουσίας και της δημοκρατίας. Η συζήτηση εδώ, πέρα από την κατανόηση και την οριοθέτηση των παραπάνω εννοιών, επικεντρώνει και στη συγκριτική τους διάσταση, η οποία προκύπτει από την αντιπαραβολή των κλασικών της πολιτικής επιστήμης με σύγχρονους στοχαστές τόσο του δεσπόζοντος όσο και του ριζοσπαστικού ρεύματος.

Στη συνέχεια το μάθημα συζητά τις οικονομικές και κοινωνικές παραμέτρους του προτύπου ανάπτυξης που κυριάρχησε την πρώτη μεταπολεμική περίοδο και καθόρισε την οργανωτική και θεσμική άρθρωση της πολιτικής. Στο σημείο αυτό, το σεμινάριο, στηριζόμενο στην παράδοση της πολιτικής οικονομίας, αλλά αξιοποιώντας τη μεθοδολογική συμβολή των προσεγγίσεων που ενεργοποίησαν τα νέα κοινωνικά κινήματα (φεμινιστική θεωρία, θεωρία λόγου, οικολογική θεωρία κ.ά.) προσπαθεί να αναλύσει τις αιτίες που άλλαξαν και αλλάζουν την έννοια της πολιτικής. Εδώ, ιδιαίτερη σημασία δίδεται στις σχέσεις πολιτικής -πολιτισμού και ειδικά στους τρόπους και τους μηχανισμούς με τους οποίους πολιτιστικοί παράγοντες συνδέονται με και επηρεάζουν την πολιτική. Η συγκρότηση «ταυτοτήτων», η πρόσληψη και απόδοση διαφοράς ή/και ετερότητας και η ένταξη τους στους πολιτικούς ανταγωνισμούς, ο πολιτικός πολιτισμός, το «πολιτιστικό κεφάλαιο», η πολυπολιτισμικότητα σε εποχές μάλιστα ευρύτατων γεωγραφικών ολοκληρώσεων αποτελούν τις κυρίως θεματικές αυτής της ενότητας του μαθήματος. Τέλος, στο τρίτο μέρος του σεμιναρίου η συζήτηση εστιάζει σε συγκεκριμένους θεσμικούς πόλους της πολιτικής, οι οποίοι μάλιστα αποτελούν και το βηματοδότη της φιλελεύθερης δημοκρατίας (πολιτικά κόμματα, συνδικάτα, κοινωνικά κινήματα).

Παρ' όλο ότι το μάθημα επικεντρώνει μόνο στην ιστορική πορεία της «δύσης», η σχετική βιβλιογραφία είναι τεράστια, γεγονός που έκανε τα προφανή διλήμματα πιο έντονα. Τελικά, η βιβλιογραφία που επελέγη έχει στόχο όχι μόνο να εισάγει την προβληματική των θεματικών του μαθήματος στους συμμετέχοντες και ταυτόχρονα να τους δώσει τη δυνατότητα επιλογής στις μελλοντικές τους ερευνητικές (θεωρητικές και εμπειρικές) επιλογές, αλλά και να αποτελέσει την αφετηρία της εργασίας, η οποία είναι μια από τις απαιτήσεις του μαθήματος.

Μαθήματα Επιλογής

1. Ανάγνωση Κειμένου: Κριτική θεωρία

Το μάθημα αποτελεί αφενός άσκηση στην κριτική ανάγνωση κειμένων, αφετέρου εισαγωγή στις έννοιες και τους τρόπους θεωρητικής έρευνας που χαρακτηρίζουν τη «Σχολή της Φρανκφούρτης».

Ως προς το πρώτο σκέλος, η έμφαση θα δοθεί στο ερώτημα «τι κάνει το κείμενο;». Η συγκρότηση επιχειρηματολογίας, η ιδιαίτερη ανάπτυξη εννοιών, ο τρόπος έκθεσης του υπό συγκρότηση εννοιολογικού δικτύου και, κυρίως ο τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας διαβάζει, ανασυγκροτεί και ελέγχει κριτικά άλλες θεωρίες, παράγοντας μια προβληματική που χαρακτηρίζει το έργο του, αποτελούν βασικά προς διερεύνηση αντικείμενα.

Ως προς το δεύτερο σκέλος, το σεμινάριο είναι οργανωμένο γύρω από το σχολιασμό επιλεγμένων κειμένων διαφορετικών εκπροσώπων της Κριτικής Θεωρίας. Πέρα από τη διερεύνηση των βασικών στοιχείων που συγκροτούν αυτό το θεωρητικό ρεύμα και την εξέταση της ιδιαίτερης προβληματικής κάθε συγγραφέα, η προσέγγιση αυτή στοχεύει και στην ανάδειξη ομοιοτήτων

και διαφορών μεταξύ των διαφορετικών «γενεών» της Κριτικής Θεωρίας.

Το κεντρικό ενδιαφέρον αναφορικά με αυτή τη συγκριτική σκοπιά τοποθετείται στην αναζήτηση εκείνων των χαρακτηριστικών της κριτικής σκέψης που επανέρχονται στη σύγχρονη συζήτηση. Η επικαιρότητα βασικών θέσεων της Κριτικής Θεωρίας έγκειται αφενός μεν στην αναζωογόνηση του ερευνητικού ενδιαφέροντος για τις πολιτισμικές διαστάσεις των κοινωνικών σχέσεων, αφετέρου στην αναγνώριση της πρωτοτυπίας μιας προβληματικής που επεκτείνει την κοινωνική κριτική στο πεδίο της επιστημολογίας, της θεωρίας της τέχνης, της επικοινωνιακής πρακτικής. Το μάθημα στοχεύει στη διερεύνηση αυτής της θεματικής, θέτοντας στο επίκεντρο τον ιδιαίτερο προσδιορισμό των σχέσεων εξουσίας και ιδεολογίας που χαρακτηρίζει την Κριτική Θεωρία.

2. Ανάγνωση Κειμένων: Ζητήματα Ύφους

Το μάθημα αποτελεί αφενός μια εισαγωγή στην επιστημολογική προβληματική του ύφους και της ρητορικής της επιστημονικής γραφής και αφετέρου μια μεθοδολογική άσκηση στη συστηματική ανάγνωση και ερμηνεία θεωρητικών κειμένων.

Το πρώτο σκέλος αναφέρεται στην πιο «απωθημένη» αλλά και εννοιολογικά απαιτητική διάσταση της μεθοδικής «έκθεσης» μιας θεωρίας, την ανάπτυξη της ενόψει ενός (έστω και ειδικού) κοινού που θα πρέπει να μπορεί αλλά και να ενδιαφέρεται να την παρακολουθήσει. Το αντίστοιχο μέλημα εγγράφεται στον ίδιο τον επιστημονικό και φιλοσοφικό λόγο και υπαγορεύει μια «στρατηγική του κειμένου» που δεν μπορεί, ως «απλή μορφή», να διαχωριστεί από το δήθεν ανεξάρτητο «περιεχόμενο» του. Η επιστημολογική συζήτηση γύρω από αυτή τη διάσταση της επιστημονικής επιχειρηματολογίας έχει επαναφέρει στο προσκήνιο τη -φιλοσοφικά απαξιωμένη - ρητορική ως αδιαχώριστη από τη διαδικασία διαμόρφωσης και ελέγχου των επιστημονικών υποθέσεων. Η ειδικότερη εστίαση στο «ύφος» ενός θεωρητικού κειμένου θέτει επιπλέον ζητήματα επιστημολογικής εγγύτητας ή ανοικειότητας μεταξύ διακριτά ταξινομημένων ειδών λόγου καθώς και μεταξύ «αφήγησης» και τεκμηρίωσης.

Το δεύτερο σκέλος, επακόλουθο των μεθοδολογικών συνεπειών του πρώτου, συνίσταται στην εγκατάσταση συνθηκών «εργαστηρίου» ανάγνωσης και επομένως στην αποκατάσταση της κρισιμότερης ίσως έλλειψης στο σχεδιασμό της εκπαίδευσης στις επιστήμες. Η επιστημονική ανάγνωση, ως προϋπόθεση αλλά και ως αποτέλεσμα της γραφής, έχει όρους εξοικείωσης και κανόνες που προκύπτουν κατά τη διαδικασία εξάσκησής της. Αυτό που παραδοσιακά υπήρξε ο κορμός της πανεπιστημιακής διδασκαλίας της φιλοσοφίας, το σεμινάριο που εξετάζει συστηματικά ένα κείμενο, συζητά και κρίνει «επί του κειμένου», απουσιάζει κατά κανόνα από τις επιστημονικές σπουδές, ακόμα και στα θεωρητικά αντικείμενα. Καθώς ο κριτικός έλεγχος και η επακόλουθη γνώση ή και «κατοχή» μιας θεωρίας προϋποθέτει τη λεπτομερή εξιχνίαση όχι μόνο της ρητής θεμελίωσης της αλλά και των ελιγμών της επιχειρηματολογίας της (ή και συμπίπτει με αυτήν), το εργαστήριο ανάγνωσης αποτελεί την ουσιαστική προπαιδευτική συνθήκη της κοινωνικής επιστήμης και της φιλοσοφίας.

Το σεμινάριο θα διαβάσει κείμενα των Κλάιστ, Χέγκελ, Κάρολ, Φρόυντ και Μπένγιαμιν (και ενδεχομένως κείμενα που θα προκύψουν από τις ανάγκες των συμμετεχόντων).

3. Ανάλυση Λόγου

Δύο είναι οι κεντρικοί στόχοι αυτού του μαθήματος: Πρώτον, να καταδειχθεί ο κριτικός χαρακτήρας της ανάλυσης λόγου, και δεύτερον, να περιχαρακωθεί η ιδιαιτερότητα της ως εναλλακτικής μεθοδολογικής προσέγγισης που αφορά το ευρύτερο πεδίο των κοινωνικών επιστημών.

Για λόγους που θα καταφανούν στη συνέχεια, θα αρχίσουμε από την αποσαφήνιση του δεύτερου. Η μεθοδολογική ιδιαιτερότητα της ανάλυσης λόγου θα θεμελιωθεί επί τη βάσει των ακόλουθων αρχών:

Θεωρώντας ως βασική φιλοσοφική ιδιότητα του λόγου τη σύνδεση μεταξύ υποκειμενικότητας και αντικειμενικότητας, η ανάλυση λόγου που προτείνεται στο μάθημα εντάσσει τον εαυτό της στο ευρύτερο πλαίσιο μιας νέας κοινωνικο-φιλοσοφικής προσέγγισης, η οποία διαφοροποιείται από τις κυρίαρχες σχετικές προσεγγίσεις ως εξής: Πρόκειται για έναν υλισμό, που προσπαθεί να αποφεύγει το ρητό ή άρρητο ιδεαλισμό όλων των εκδοχών του εγελιανισμου (συμπεριλαμβανομένων και των μαρξιστικών), αλλά και τον αναγωγισμό του οικονομισμού, την έλλειψη ιστορικής προοπτικής της φαινομενολογίας, αλλά και την υπερβολικά ποσοτική μεθοδολογία του εμπειριστικού θετικισμού.

Η μεθοδολογική αυστηρότητα της προτεινόμενης ανάλυσης λόγου αφορά μια νέα αντίληψη περί συστηματικότητας στις κοινωνικές επιστήμες, που φιλοδοξεί να απαλλαγεί πλήρως από πάσης φύσεως καρτεσιανής ή θετικιστικής προέλευσης «ενοχές». Αναφερόμαστε εδώ κυρίως στην άποψη που εξακολουθεί να επικρατεί ότι η μόνη έγκυρη επιστημονική γνώση είναι η βέβαιη γνώση ή η γνώση που στηρίζεται σε επακριβώς προσδιορίσιμες πιθανότητες. Από την άλλη όμως, η νέα αυτή αντίληψη περί συστηματικότητας αρνείται τον απόλυτο σχετικισμό που διακρίνει πολλές ιστορικιστικές και «μεταμοντέρνες» θεωρήσεις των κοινωνικών επιστημών: Η εγκατάλειψη του στόχου της αναίρεσης της αμφιβολίας και της συνακόλουθης εγκαθίδρυσης της βεβαιότητας, καθώς και του ακριβούς προσδιορισμού των πιθανοτήτων, δεν ισοδυναμεί με την εγκατάλειψη κάθε αξίωσης για επιστημονική εγκυρότητα. Πρόκειται όμως για μια εγκυρότητα που θεμελιώνεται επί τη βάσει ακριβώς της ιδιαιτερότητας της ανάλυσης λόγου ως επιστημονικής πρακτικής. Μ' άλλα λόγια, η αξίωση για επιστημονική εγκυρότητα στην περίπτωση της ανάλυσης λόγου συνταυτίζεται με την αξίωση να είναι αυτή αποτελεσματική ως κριτική πρακτική.

Και ερχόμαστε έτσι στον πρώτο κεντρικό στόχο του μαθήματος, ήτοι στην κατάδειξη του κριτικού χαρακτήρα της ανάλυσης λόγου. Εδώ βέβαια δεν εξομοιώνεται η κριτική με αυτό που αποκαλούμε «κριτική σκέψη» αναφερόμενοι σε μια βασική ιδιότητα της επιστημονικής σκέψης εν γένει, διότι σ' αυτή την περίπτωση είναι αυ-

τονόητο ότι δεν θα κατοχυρωνόταν καμία ιδιαιτερότητα της ανάλυσης λόγου. Ο όρος «κριτική» εδώ υποδηλώνει τη σημασία της κριτικής με την καντιανή έννοια, και πιο συγκεκριμένα, με την έννοια που χρησιμοποιείται στην καντιανή διαλεκτική. Το μάθημα αποσκοπεί σε μια υλιστική επανενεργοποίηση ή αντιστροφή, τρόπον τινά, της καντιανής διαλεκτικής. Διατηρώντας το στόχο της «αποκάλυψης» (ή «έκθεσης») της πλάνης των υποστασιοποιημένων ιδεών από τη σκοπιά της περατότητας, η διαδικασία της «αποκάλυψης» δεν θα συνίσταται στην κριτική τους βάσει των ορίων της γνώσης που θεμελιώνει η υπερβατική λογική, αλλά στην κατάδειξη των εξουσιαστικών τους αποτελεσμάτων. Μ' άλλα λόγια, η υλιστική κριτική της υποστασιοποίησης εδώ θα συμπίπτει με μια πολιτική κριτική, που θα συνίσταται στην αποκάλυψη εκείνων των στοιχείων της κοινωνίας και του πολιτισμού που συντελούν στη διατήρηση μορφών εξουσίας διά μέσου της άκριτης αποδοχής της αντικειμενικής ισχύος ορισμένων ιδεών ή συστημάτων σκέψης που οριοθετούν το πράττειν.

Εννοείται ότι μια τέτοια προσέγγιση δεν μπορεί να περιορίζεται στη στενώς εννοούμενη εσωτερική λογική δομή του υπό εξέτασιν κειμένου. Στο μάθημα θα διερευνηθούν κείμενα η πολιτική σημασία των οποίων θα γίνεται αντιληπτή διά μέσου μιας προσέγγισης που διαρκώς συνδέει το λόγο τόσο με τα αναφερόμενα του όσο και με τις υλικές συνθήκες ύπαρξης του. Σε γενικές γραμμές, θα χρησιμοποιηθεί κυρίως μια μέθοδος εμπνευσμένη από την αρχαιολογία της γνώσης του MichelFoucault, η οποία στηρίζεται στους ακόλουθους άξονες ανάλυσης:

• Άξονας αντικειμένων: Διάκριση και συσχέτιση μεταξύ των εξωτερικών και των εσωτερικών αναφερομένων του υπό εξέτασιν κειμένου. Σ' ένα μυθιστόρημα, για παράδειγμα, εξωτερικά αναφερόμενα είναι η ιστορική περίοδος στην οποία αυτό αναφέρεται, τα πολιτιστικά στοιχεία της κοινωνίας όπου εξελίσσεται η δράση, κ.ο.κ., μ' άλλα λόγια τα στοιχεία που υπάρχουν ανεξάρτητα από το ίδιο το κείμενο, παρ' όλο που γίνεται αναφορά σε αυτά μέσα στο κείμενο. Εσωτερικά αναφερόμενα είναι στοιχεία όπως οι μυθοπλαστικοί χαρακτήρες και η πλοκή.

•Άξονας τρόπων εκφοράς: Αυτός χωρίζεται σε δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά τις εξωτερικές συνθήκες εκφοράς του κειμένου, για παράδειγμα, η χρονολογία και ο τόπος έκδοσης, η κυκλοφορία αντιτύπων κ.ο.κ. Ακόμη, αν πρόκειται για άλλο μέσο, όπως τηλεόραση ή κινηματογράφος, τα αντίστοιχα: οι συνθήκες και οι συντελεστές της παραγωγής, αλλά και το κοινό προς το οποίο απευθύνεται. Το δεύτερο είναι οι εσωτερικές συνθήκες εκφοράς, και έχει να κάνει κυρίως με τα υποκείμενα της εκφοράς και της απεύθυνσης, ιδωμένα όχι μόνο στο επίπεδο του συγγραφέα, αλλά και στον τρόπο αφήγησης αν πρόκειται για αφήγηση, καθώς και στους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους εμπλέκονται τα υποκείμενα του επιστημονικού λόγου αν πρόκειται για επιστημονικό κείμενο.

• Άξονας εννοιών: Στα επιστημονικά κείμενα, είναι σαφές περί τίνος πρόκειται: οι διάφορες επιστημονικές έννοιες που ενυπάρχουν στο κείμενο και που έχουν κάποια ξεχωριστή σημασία ως προς αυτό. Στα μυθοπλαστικά κείμενα, οι έννοιες εμπεριέχονται κατά έμμεσο τρόπο, αλλά όχι λιγότερο σημαντικό. Συχνά βλέπουμε σε μυθοπλαστικά κείμενα να ενυπάρχουν φιλοσοφικές ή ψυχαναλυτικές έννοιες, καθώς και έννοιες από το ευρύτερο πεδίο των επιστημών του ανθρώπου και όχι μόνο.

• Άξονας θεματικών: Τέλος, ο άξονας θεματικών είναι ο πιο άμεσα πολιτικός άξονας, υπό την έννοια ότι σ' αυτόν εντάσσονται τα διάφορα θέματα που ανακύπτουν σε κάποιο κείμενο ως αντικείμενα διαμάχης, ως διακυβεύματα, τρόπον τινά. Σ' ένα κείμενο ιστορίας του εμφυλίου πολέμου, μια τέτοια θεματική θα μπορούσε να είναι οι ευθύνες της Αριστεράς, για παράδειγμα. Σ' ένα μυθιστόρημα που αναφέρεται σε ερωτικές σχέσεις, μια παρόμοια θεματική θα μπορούσε να είναι η χειραφέτηση των γυναικών. Εννοείται ότι κατά κανόνα σε κάθε κείμενο μπορούν να εντοπιστούν πολλαπλές θεματικές.

4. Δημόσια Σφαίρα και Κοινή Γνώμη στην Ευρώπη και την Ελλάδα, 18ος αι.- αρχές 19ου αι.

Στόχος του σεμιναρίου είναι να εξετάσει τους ιστορικούς όρους διαμόρφωσης της αστικής δημόσιας σφαίρας και της ανάδυσης της κοινής γνώμης ως νέου «πολιτικού πρωταγωνιστή» στη νεότερη Ευρώπη. Αν και σε μεγάλο βαθμό η συμβολή του Γιούργκεν Χάμπερμας για τη δομική μεταβολή της δημοσιότητας, με το ιστορικό επιχείρημα που διαθέτει, υπήρξε δραστική, το αυξημένο ενδιαφέρον για τη δημόσια σφαίρα μεταξύ των ιστορικών από τη δεκαετία του 1990 και εξής τροφοδοτήθηκε από παράλληλες (και ανεξάρτητες) ιστοριογραφικές τάσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας, που ξεκινούν ήδη από τη δεκαετία του 1970. Αποτέλεσμα είναι η ανασύσταση μιας νέας εικόνας για τον 18ο αιώνα και την εποχή του Διαφωτισμού, που φωτίζει τις προϋποθέσεις οι οποίες οδηγούν, ήδη εν μέσω του Παλαιού Καθεστώτος, προς τη δημοκρατική πολιτική κουλτούρα της νεωτερικότητας.

Το σεμινάριο οργανώνεται φέτος γύρω από δύο άξονες. Κατά πρώτον, στο επίκεντρο θα τεθούν οι νέοι «κοινωνικοί θεσμοί», έξω από τον έλεγχο του κράτους, και οι νέες πρακτικές μίας μεταβαλλόμενης κοινωνικότητας μεταξύ ιδιωτών, ιδίως από τον 18ο αι. και εξής, η εξέταση των οποίων προσφέρει και την ιστορική ύλη μέσω της οποίας θα διερευνηθεί το πρόβλημα της ιστορικής διαμόρφωσης της δημοσίας σφαίρας: θα σταθμιστούν οι αμφισημίες της κληρονομιάς της αλλά και θα ελεγχθούν τα όρια της σχετικής προβληματικής. Κατά δεύτερον, θα αντιμετωπιστεί με βάση πρωτογενείς πηγές η αξία της παραπάνω προβληματικής ειδικά για την ελληνική περίπτωση: Θα αναζητηθούν οι ιδιαίτερες θεσμικές εκδηλώσεις μιας νεοελληνικής δημοσιότητας και θα διερευνηθεί το πέρασμα από τη φιλολογική στην πολιτική δημόσια σφαίρα.

5. Ελληνική Κοινωνία και Πολιτική

Το μάθημα φιλοδοξεί να φωτίσει τους κρίσιμους μετασχηματισμούς του κοινωνικού και πολιτικού συστήματος της Μεταπολίτευσης και να συζητήσει κριτικά τις διαδικασίες συγκρότησης και τα βασικά χαρακτηριστικά του. Με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση και την επίδραση των οικονομικών, κοινωνικών δομών και σχέσεων πάνω στο «πολιτικό», το μάθημα θα επιχειρήσει την κριτική κατανόηση του πραγματολογικού υλικού, που η μέχρι σήμερα

έρευνα έχει θησαυρίσει. Οι προσεγγίσεις θα στηριχθούν στην κριτική επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας και των πορισμάτων της εμπειρικής έρευνας με σκοπό να ελεγχθεί η ερμηνευτική επάρκεια των κυρίαρχων και στερεοτυπικών ερμηνευτικών σχημάτων και η ορθότητα των αξιολογικών συμπερασμάτων. Παρά την λανθάνουσα χρονολογική περιοδολόγηση των επιμέρους θεματικών και τις σαφείς ιστορικές αναφορές το σεμινάριο δεν ασχολείται με την ιστορία του Ελληνικού κοινωνικού και πολιτικού σχηματισμού.

Το σεμινάριο οργανώνεται σε τέσσερις επάλληλους θεματικούς κύκλους. Ειδικότερα: α) Στον πρώτο επιχειρείται η κριτική επισκόπηση των βασικών θεωρητικών προσεγγίσεων αναφορικά με τον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό μέσα από την (συγ)κριτική συνεξέταση των κοινωνικοοικονομικών δομών και σχέσεων καθώς και των ιδεολογικών πρακτικών, β) Ο δεύτερος επικεντρώνει στην διαδικασία και τους ιστορικούς όρους δόμησης του πολιτικού συστήματος με αφετηρία την θεσμική ανασυγκρότηση του κράτους. Στη συνάφεια αυτή αναδεικνύονται και αναλύονται οι αντιφάσεις και οι παθογένειες του πολιτικού μας συστήματος καθώς και οι πολιτικές στρατηγικές για την υπέρβασή τους. γ) Ο τρίτος προσεγγίζει τις δομές, τους θεσμούς, τις λειτουργίες καθώς και τους μετασχηματισμούς του συστήματος πολιτικής και κοινωνικής εκπροσώπησης, μέσα από την ανάλυση των κομμάτων και του κομματικού συστήματος, των οργανωμένων συμφερόντων, των νέων κοινωνικών κινημάτων και των ΜΚΟ. δ) Το σεμινάριο θα ολοκληρωθεί με τον κριτικό και μεταθεωρητικό προβληματισμό αναφορικά με την αιτιότητα, τη σκοπιμότητα και τις συνέπειες των ριζικών μετασχηματισμών που συντελούνται τα τελευταία χρόνια , στον ορίζοντα μιας πολυεπίπεδης και επίμονης κρίσης, στις δομές, στις σχέσεις και στους συσχετισμούς δύναμης στο κοινωνικό και πολιτικό μας σύστημα, μετασχηματισμοί που συμπυκνώνουν υποδειγματικά την νέα ιδεολογικοπολιτική συνάρθρωση του κράτους με την κοινωνία και την οικονομία.

6. Ζητήματα Θεωρίας της Εξουσίας

Κεντρικό πλαίσιο αναφοράς του μαθήματος: Το μάθημα θα επικεντρωθεί κυρίως στη συμβολή της σκέψης του Michel Foucault στο σύγχρονο θεωρητικό προβληματισμό για την εξουσία.

• Ενδεικτικά ονόματα άλλων σύγχρονων στοχαστών που θα αναφερθούν στο μάθημα: Georges Bataille, Herbert Marcuse, Louis Althusser, Ernesto Laclau, Giorgio Agamben, Judith Butler.

• Κυριότερες θεματικές: Το πρόβλημα της εξουσίας σήμερα. Κρίση, καπιταλισμός, νεοφιλελευθερισμός, ναζισμός και εξουσία. Προσεγγίσεις και διαφοροποιήσεις μεταξύ του μαρξισμού και της φουκωικής προβληματικής για την εξουσία. Παραλλαγές και εξειδικεύσεις της φουκωικής έννοιας της εξουσίας: πολιτική τεχνολογία του σώματος, πειθαρχία και επιτήρηση, βιοεξουσία/βιοπολιτική, κυβερνητικότητα. Εξουσία ως κυριαρχία (sovereignty) και εξουσία ως βιοπολιτική. Σχέσεις μεταξύ γνώσης και εξουσίας. Θεωρία του λόγου στις διαπλοκές του με την εξουσία. Θεωρία της εξουσίας και θεωρία της ιδεολογίας. Συγκρότηση του υποκειμένου και εξουσιαστικές σχέσεις και πρακτικές. Το πρόβλημα της ελευθερίας στη θεωρία της εξουσίας. Εξουσιαστικές διαστάσεις του φύλου και της σεξουαλικότητας. Ηθική και εξουσία. Δημοκρατία, εξουσία και αντίσταση. Κριτική και Διαφωτισμός. Αριστερά και εξουσία.

7. Η Ισότητα και οι Ερμηνείες της

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξετάσει τα βαθύτερα φιλοσοφικά προβλήματα τα οποία ανακύπτουν στην προσπάθεια υπεράσπισης της αρχής της ισότητας. Ειδικότερα, (α) διερευνά την ισότητα σε σχέση με ανταγωνιστικές (;) αρχές, όπως κυρίως η ελευθερία, η μεγιστοποίηση της ευημερίας, η κάλυψη των βασικών αναγκών, η προσωπική αξία και συνεισφορά σε μια συλλογική προσπάθεια κοκ. (β) Ακόμα και αν πράγματι θεωρούμε την δέσμευση στην ισότητα ως θεμελιώδη αρχή δεδομένη, εξακολουθεί να παραμένει ανοικτό το ερώτημα τι είναι αυτό ως προς το οποίο οι άνθρωποι πρέπει να είναι ίσοι: ως προς τις ευκαιρίες (τυπικές ή ουσιαστικές), ως προς το αποτέλεσμα, ως προς τις δυνατότητες, ως προς την ευτυχία, ως προς κάποια αντικειμενική διάσταση ευζωίας, ως προς τους πόρους που έχουν διαθέσιμους, ως προς την πολιτική ισχύ; κοκ. Η προσέγγιση αυτών των ερωτημάτων προϋποθέτει μία σαφέστερη αντίληψη για το τι σημαίνει «άτομο», «πρόσωπο», «επιλογή», «ευθύνη», «περιστάσεις», «τύχη», «μέριμνα», «σεβασμός». Το βασικό ερώτημα το οποίο ανακύπτει στο πλαίσιο των ανωτέρων προβληματικών είναι κατά πόσο το εξισωτικό αίτημα συνδέεται πρωτίστως με ένα μοντέλο διανομής οφελών και βαρών στο πλαίσιο της κοινωνικής συνεργασίας ή εκφράζει έναν τύπο σχέσεων ανάμεσα σε ισότιμους πολίτες και τι μορφή πρέπει να έχει αυτός;

8. Η Πολιτική Οικονομία του Καπιταλισμού τον 21ό Αιώνα

Ποια είναι η κατάσταση του παγκόσμιου καπιταλισμού, μια δεκαετία μετά το ξέσπασμα της Μεγάλης Ύφεσης; Αναχαιτίζονται οι τάσεις διασυνοριακής ολοκλήρωσης των αγορών; Μεταρρυθμίζονται οι θεσμοί πλαισίωσης των παγκόσμιων αγορών χρήματος και κεφαλαίων; Επιταχύνονται οι ρυθμοί αύξησης της παραγωγικότητας και οι επενδύσεις; Αναπροσαρμόζονται τα εγχώρια υποδείγματα οικονομικής μεγέθυνσης; Ποιες είναι οι τάσεις σύγκλισης και απόκλισης μεταξύ και στο εσωτερικό των εθνικών οικονομιών; Πώς εξελίσσονται οι ανισότητες στην διανομή του πλούτου και του εισοδήματος; Πώς χαρακτηρίζεται και πως εξηγείται η παγκόσμια πολιτικοοικονομική ισορροπία;

Υπάρχουν περιθώρια συμπόρευσης (των) διαφορετικών θεσμικών εκδοχών πλαισίωσης της καπιταλιστικής οικονομίας της αγοράς και των διαφορετικών πολιτικών συμβιβασμών μεταξύ οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής δικαιοσύνης; Ποια είναι η σημασία των οικονομικών και των πολιτικών θεσμών για την αύξηση και την διανομή του πλούτου των εθνών; Ποιος είναι, κατ' επέκταση, ο ρόλος της πολιτικής; Υπάρχουν ιστορικώς μακροχρόνιες οικονομικές δυνάμεις που απειλούν την (επιθυμητή) ανομοιογένεια των εθνικών θεσμών και την αυτονομία της πολιτικής; Πώς εξηγούνται, τελικώς, οι μακροχρόνιες τάσεις σύγκλισης και απόκλισης στον παγκόσμιο καπιταλισμό και οι περιοδικές διακυμάνσεις τους;

Στο μάθημα συζητούνται αυτά τα ερωτήματα, χρησι-

μοποιώντας τα εννοιολογικά εργαλεία της μακροοικονομικής θεωρίας και της πολιτικής οικονομίας.

9. Θεωρίες Εθνικισμού

Στο μάθημα αναλύονται κριτικά οι βασικές συμβολές στη θεωρητική φιλολογία περί εθνικισμού. Η θεματολογία ακολουθεί, σε γενικές γραμμές, την ιστορική εξέλιξη των σχετικών θεωριών και διαρθρώνεται στις δύο ακόλουθες ενότητες:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι απαρχές του θεωρητικού ενδιαφέροντος στον ύστερο 19ο αι. (Renan, Acton). Η αμφισβήτηση της αρχαιότητας του φαινομένου από τους ιστορικούς του πρώιμου 20ου αι. (Hayes, Kohn, Hertz). Η μαρξιστική «αμηχανία» και η ιδιαιτερότητα των αυστρομαρξιστών (Bauer, Renner). Η αναβίωση του θεωρητικού ενδιαφέροντος για τον εθνικισμό μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο: κατηγορίες θεωρητικών προσεγγίσεων. Η ιστορικότητα του εθνικιστικού φαινομένου. Ο εθνικισμός ως ιδεολογία. Εθνικισμός και εκσυγχρονισμός. Εθνικισμός και ιστορική παράδοση. Το θεωρητικό ενδιαφέρον στην Ελλάδα.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

- Η συνάρτηση με την ιστορία των ιδεών και με το ζήτημα της εξάπλωσης (Kedourie, Minogue)
- Οι θεωρίες εκσυγχρονισμού (Deutsch, Gellner)
- Η ανθρωπολογική στροφή (Anderson)
- Η σύγχρονη μαρξιστική ιστορική σκέψη (Hobsbawm)
- Η προσέγγιση της ορθολογικής επιλογής (Hechter)
- Το κοινωνιοβιολογικό ενδιαφέρον (Berghe)
- Οι αναζητήσεις του μεταμοντερνισμού (Bhabha) και οι αντι-δράσεις σε αυτές (A.D. Smith)
- Η επιστροφή στην εθναφύπνιση (Hroch, Armstrong)
- Η μελέτη του εθνικιστικού φαινομένου στην Ελλάδα

10. Κοινωνικά Κινήματα

Το σεμιναριακό αυτό μάθημα, το οποίο έχει διδαχθεί επαναληπτικά τα προηγούμενα έτη, θα εστιάσει την στοχαστική του οπτική στην επιστημονική ανάλυση των κοινωνικών κινημάτων. Συγκεκριμένα, θα διερευνήσει την κινηματική δράση σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως αυτή καταγράφηκε στις εμπειρικές και θεωρητικές μελέτες διεθνώς καταξιωμένων εκπροσώπων της σχετικής φιλολογίας, οι οποίοι/ες συνεχίζουν να ενδιατρίβουν στις ποικίλες θεματικές του εν λόγω γνωστικού αντικειμένου.

Συγκεκριμένα, θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενότητες:

1. Εννοιολογήσειςτης «συλλογικής συμπεριφοράς» (CollectiveBehavior).

2. (Προ)ιστορία της σπουδής των σχετικών φαινομένων.

3. Διαχρονική παρουσίαση των ιδεατών σχηματοποιήσεων σε τρεις ειδικές

κατηγοριοποιήσεις : Κλασσική (K. Marx, M. Weber), Γενικευτική (ενδεικτικά - N. J. Smelser, C. Tilly, A. Touraine, A. Melucci), Ειδική (ενδεικτικά - K. Mannheim, W.A. Gamson, D. McAdam, D. Snow, J. Lofland, S. Bruce, J. Beckford, M. N. Zald, R. Eyerman, G. Calhoun, T. Roszak, G. Marx, S. Tarrow, D. Dellaporta, M. Diani)

4. Παραδειγματολογικές αναφορές κινημάτων: Ενδεικτικά - α. Πολιτικά (π.χ. Φιλελευθερισμός, Σοσιαλισμός) - β. Θρησκευτικά (π.χ. Προτεσταντισμός, Αιρετικές Τάσεις,) - γ. Αντιδραστικά (π.χ. Ρατσισμός, Φασισμός) - δ. Εποχικά (π.χ. Κινήματα των Νέων) - ε. Σύγχρονα (π.χ. Φεμινισμός, Οικολογία, Αστικά και Ανθρώπινα Δικαιώματα).

5. Θεματική Διερεύνηση: Ιστορικό, Ιδεολογία, Προσηλυτισμός, Οργάνωση, Κινητοποίηση, Δίκτυα, Στρατηγικές, Μέλη, Διανόηση, Ταυτότητα, κ.λπ.

6. Προβληματισμός: Κοινωνία των Κοινωνικών Κινημάτων vs Φονταμενταλισμός, Κοινωνία των Πολιτών και Εθελοντισμός, Αντιθετικός Λόγος και Ουτοπική Ενόραση, Συστημική Αλλαγή vs θεσμοθέτηση, Πολιτισμικές Συνιστώσες και Ρεύματα Έκφρασης, Δικτυακή Ενεργοποίηση, κ.λπ.

Με δεδομένη την εκτεταμένη βιβλιογραφία, θα διανεμηθούν άρθρα και κεφάλαια συγγραμμάτων «από το προσωπικό μου αρχείο». Επίσης, θα γίνει προσπάθεια να προσκληθούν ομιλητές ως εκπρόσωποι κινημάτων στη χώρα μας.

11. Κοινωνιολογία της Μεταπολίτευσης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη, από κοινωνιολογική σκοπιά, του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού κατά την περίοδο που ξεκινάει με την πτώση της δικτατορίας των συνταγματαρχών και ολοκληρώνεται με την εκδήλωση της χρεοκοπίας και την μακρά ελληνική ύφεση.

Οι φοιτητές θα γνωρίσουν την περίοδο μέσα από το πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο που την καθορίζει και ταυτόχρονα θα έχουν την ευκαιρία να αποκτήσουν συστηματική γνώση για τα κύρια κοινωνιολογικά μεγέθη και μεταβολές που την χαρακτηρίζουν. Σε διάλογο με την πολιτική κοινωνιολογία και την πολιτισμική κοινωνιολογία, το μάθημα ανασυγκροτεί κοινωνικές εμπειρίες και συναισθήματα, κοινωνικές διαιρέσεις και πολιτισμικούς ανταγωνισμούς με σκοπό την ανεύρεση των στοιχείων που συνέχουν την περίοδο και εκείνων που υπόκεινται σε μετασχηματισμούς και σημαντικές μεταβολές. Η ελληνική κοινωνία εξετάζεται ως μαζική κοινωνία της ευμάρειας, αναδεικνύεται ωστόσο και η επικράτηση των ατομικιστικών όψεων του ευδαιμονισμού στην ύστερη φάση. Κατά την περίοδο αυτή κατισχύει στην Ελλάδα ένα γενικευμένο συναίσθημα ασφάλειας την ώρα ακριβώς που στο ευρύτερο περιβάλλον αναπτύσσεται ένα πλήθος νέων παραγόντων που ανατέμνουν το κοινωνικό σώμα και επανακαθορίζουν τον πολιτικό ανταγωνισμό και θα εξεταστούν υπό την σκέπη μιας ανακλαστικής κοινωνιολογίας της διακινδύνευσης.

Το μάθημα αποσκοπεί:

• Στην εξοικείωση των φοιτητών με την πρόσφατη κοινωνική ιστορία της Ελλάδας.

• Στην κριτική αντιμετώπιση των κομματικών και δημοσιογραφικών λόγων για τις «αιτίες της κρίσης».

• Στην ενημέρωση των φοιτητών με την προϋπάρχουσα πλούσια βιβλιογραφία για την συγκεκριμένη περίοδο.

• Στην εξοικείωση των φοιτητών με την κοινωνιολογία της ιδιωτικής σφαίρας και την πολιτισμική κοινωνιολογία με εφαρμογή στην μεταπολιτευτική δημοκρατία.

• Στην κοινωνιολογική προσέγγιση των ανερχόμενων μεσαίων στρωμάτων και των εσωτερικών μεταβολών τους στην διάρκεια της συγκεκριμένης τετρακονταετίας.

• Στην θεωρητική και εμπειρική εμβάθυνση του ζεύ-

γους ατομικό-συλλογικό στο πλαίσιο της ύστερης νεωτερικότητας.

Περιεχόμενο του μαθήματος

1. Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της μεταπολεμικής Ελλάδας: η Ελλάδα των νικητών, ο ανολοκλήρωτος εκσυγχρονισμός της δεκαετίας του '60.

2. Η Δικτατορία: πολιτική επιβολή και εσωτερικοί μετασχηματισμοί της εξουσίας, κοινωνική συγκρότηση και πολιτισμικές μεταβολές.

3. Περιοδολογήσεις της μακράς Μεταπολίτευσης: βιβλιογραφικές διαφωνίες, εκλογικοί κύκλοι, ιδεολογικές μεταβολές, οι τομές των δεκαετιών, ασυμφωνίες για ένα ατέρμονο τέλος.

4. Η ειρηνική κοινωνία: έγκλημα, κοινωνικές συγκρούσεις, στρατός και πολεμική κουλτούρα.

5. Insiders, outsiders, κρατική πρόσοδος και πολυσθενή υποκείμενα.

6. Το διαμέρισμα: μετασχηματισμοί του οικογενειακού εκσυγχρονισμού και της κοινωνικής αναπαραγωγής.

7. Η κοινωνία της ασφάλειας και η φθίνουσα εκμάθηση των διακινδυνεύσεων.

8. Η κατοικία στη μεταπολεμική περίοδο: το αθηναϊκό διαμέρισμα, στέγη της νέας ελληνικής οικογένειας.

9. Πολιτισμικός πλουραλισμός, αμφισβήτηση, στράτευση και αποστράτευση.

10. Υγεία, ευδαιμονισμός και απόρριψη του πόνου.

11. Τεχνολογικές κρίσεις, εμπιστοσύνη στους ειδικούς: τα όρια του κοινωνικού εκσυγχρονισμού.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

• Γνωρίζει βασικές παραμέτρους της σύγχρονης κοινωνιολογίας της Ελλάδας.

• Κατανοεί καλύτερα τη σχέση μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας στην ύστερη νεωτερικότητα στην Ελλάδα.

• Έχει πρόσβαση στην συζήτηση περί ατομικισμού, ατομικότητας και διαπροσωπικών σχέσεων στις κοινωνίες της ύστερης νεωτερικότητας.

• Διαθέτει ένα ιστορικό και κοινωνιολογικό πλαίσιο που συμπληρώνει τις γνώσεις του από την πλευρά της πολιτικής επιστήμης για την Γ΄ Ελληνική δημοκρατία.

12. Μαρξισμός και Πολιτική Επιστήμη

Το μάθημα έχει δύο βασικές επιδιώξεις. Πρώτον να εισάγει τους συμμετέχοντες στη Μαρξική σκέψη, ως μέρος της παράδοσης και του προβληματισμού της σκέψης που θεμελίωσε την νεωτερικότητα. Και δεύτερον, να δείξει ότι η δυναμική αυτής της παράδοσης, παρά τα κενά και τις πιθανές αντιφάσεις της έχει επηρεάσει και εμπλουτίσει, πολύ περισσότερο απ' ό,τι αναγνωρίζεται, τη πολιτική επιστήμη. Η επιρροή μάλιστα δεν σταματά στη κριτική παράδοση της πολιτικής επιστήμης αλλά είναι εμφανής και στο δεσπόζον ρεύμα του κλάδου.

Το εκτενές εισαγωγικό μέρος του μαθήματος θα εστιάσει σε μια σύντομη, αν και επιλεκτική, αναφορά στις καταβολές της μαρξικής σκέψης. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στη σκέψη του Χέγκελ και πιο συγκεκριμένα στα ζητήματα της Θεωρίας της Ιστορίας, της Φιλοσοφικής ανθρωπολογίας και της Θεωρίας του Κράτους.

Στη συνέχεια μέσα από την συζήτηση εννοιών κλειδιά (ιστορία, πολιτική οικονομία, εργασία, κοινωνικές τάξεις, κράτος, το κόμμα) θα παρουσιαστεί κριτικά η σκέψη των Μαρξ και Έγκελς θεμελιωτών της παράδοσης. Στη συνέχεια της συζήτησης κάθε μιας από αυτές τις έννοιες η συζήτηση θα στρέφεται επιλεκτικά στην σχετική προβληματική της πολιτικής επιστήμης που έχει επηρεαστεί τόσο από τη μαρξική όσο από την μαρξιστική σκέψη. Το μάθημα στηρίζεται κυρίως στις ανοικτές διαλέξεις, οι οποίες προϋποθέτουν φυσικά την ενεργό συμμετοχή των συμμετεχόντων.

Σχέδιο μαθήματος

I. Εισαγωγή

II. Η Εγελινή κληρονομιά: Θεωρία της Ιστορίας, Φιλοσοφική ανθρωπολογία, Θεωρία του Κράτους

III. Μάρξ (1818-1883) Έγκελς(1820-1895) Θεωρία της ιστορίας

Κριτική στη πολιτική οικονομία

Εργασία και κοινωνικές τάξεις

Το κράτος

Το κόμμα

13. Μαρξισμός και Φουκώ

Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση των τρόπων με τους οποίους το έργο του Μισέλ Φουκώ συμβάλλει στον εμπλουτισμό της μαρξιστικής κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας σε τρία αλληλοσυνδεόμενα επίπεδα: σε εκείνο της συμπλήρωσης και της διεύρυνσης, στο επίπεδο της κριτικής επανεξέτασης και σε εκείνο της πολιτικής στόχευσης.

Συμπλήρωση-διεύρυνση: Θεμελιώδεις έννοιες του μαρξισμού, όπως: «σχέσεις παραγωγής», «εκμετάλλευση», «κράτος», «ιδεολογία», «ηγεμονία», διευρύνονται και συμπληρώνονται από αντίστοιχες φουκωικές εννοιολογήσεις της εξουσίας στις διαπλοκές της με την παραγωγή και με τον λόγο: «πειθαρχική εξουσία», «βιοεξουσία», «κυβερνητικότητα», «εξουσία/γνώση», «στρατηγική».

Κριτική επανεξέταση: Με κοινή αφετηρία την ιστορικο-υλιστική προσέγγιση και τη σπουδαιότητα του αγωνιστικού στοιχείου στις κοινωνικές σχέσεις που συνίσταται στην κομβική σημασία των ταξικών αγώνων, η φουκωική προβληματική επανεξετάζει κριτικά τη μαρξιστική έννοια του «καθορισμού σε τελευταία ανάλυση από την οικονομία», καθώς και τα ιδεαλιστικά κατάλοιπα που χαρακτηρίζουν τη μαρξιστική θεωρία και που οφείλονται κυρίως στις εγελιανές επιρροές που έχει υποστεί η τελευταία από τη γένεση της.

Πολιτική στόχευση: Χωρίς καθόλου να υποτιμάται η σημασία του Φουκώ για τα «νέα κοινωνικά κινήματα», στο μάθημα θα δοθεί έμφαση στη χρησιμότητα της φουκωικής προσέγγισης ως προς τη δυνατότητα μιας πολιτικής αμφισβήτησης του καπιταλισμού, ιδιαίτερα στην τωρινή, νεοφιλελεύθερη φάση του. Η φουκωική άποψη για τον καπιταλισμό, που στην ουσία δεν διαφοροποιείται από τον μαρξισμό σε αυτό ειδικά το ζήτημα, είναι ότι πρόκειται για σύστημα εξουσίας - για το κυρίαρχο σύστημα εξουσίας της νεοτερικότητας. Ζητήματα όπως η συγκρότηση του υποκειμένου, οι πολιτικές διαστάσεις της σεξουαλικότητας, ο ρατσισμός, ο ναζισμός και ο εθνικισμός θα προσεγγιστούν σε συσχέτιση με μια

κριτική στάση και με δυνατότητες αντίστασης απέναντι στο κυρίαρχο σύστημα.

Δεδομένων των θεματικών επιλογών και των θεωρητικών προτιμήσεων της φουκωικής προσέγγισης, θα δοθεί ιδιαίτερη σημασία στον αλτουσσεριανό μαρξισμό και σε επιφανείς εκπροσώπους του, όπως ο Ερνέστο Λακλάου και ο Νίκος Πουλαντζάς.

14. Μεγάλοι Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί: Το Παράδειγμα της Κεντρικής και Νοτιοανατολική Ευρώπης

Οι κυριότερες θεματικές ενότητες

Α. Απότομες, απρόβλεπτες, και ριζοσπαστικές αλλαγές

1. Ένα πρόσφατο παράδειγμα: Η Μετάβαση από το Σοσιαλιστικό στο Καπιταλιστικό Σύστημα:

Η μεγάλη μετάβαση της Μέσο-Ανατολικής Ευρώπης. Επιτυχία η/και απογοήτευση; Τα βασικά συστημοτυπικά χαρακτηριστικά. Η μεταβολή από την οπτική γωνιά της καθημερινότητας. Το γενικό κοινό αίσθημα. Δείκτες γενικής ικανοποίησης Εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

2. Τη σημαίνει η μεταβολή από το Σοσιαλισμό στο Καπιταλισμό;

Τι σημαίνει η «αλλαγή καθεστώτος»; Απόπειρα προσδιορισμού της έννοιας. Ειρηνική επανάσταση; Το νόημα της επανάστασης. <Επανάσταση> ως αστρονομικός όρος. Η νεωτερική άποψη. Στοιχεία καινοτομίας, αρχής, και βίας. <Εν αρχή ην ένα έγκλημα>. Η βίωση νέας αρχής συμπίπτει με την ιδέα της ελευθερίας. Επανάσταση ίσων αποκατάσταση; Η έννοια της ακαταμάχητης κίνησης. Η έννοια της ιστορικής αναγκαιότητας.

3. Η γένεση των κοινωνικών καινοτομιών

Δημιουργική ένταση. Μεγάλα εξελικτικά άλματα; Για τη φύση της «Δύσης ως καινοτομίας» Για τη γένεση της «Δύσης ως καινοτομίας» Σύνθετες ασταθείς καταστάσεις. Από την αδιέξοδη ανάπτυξη ως το γόνιμη αναρχία. Ανάπτυξη των όντων: εχέγγυο της επιτυχίας;

Β. Εξελικτικές διαδικασίες

4. Διαδικασίες διάδοσης των κοινωνικών καινοτομιών - εκθετική ανάπτυξη

Αυτο-καταλυτικές διαδικασίες. Ο Malthus και η εκθετική ανάπτυξη στις δημογραφικές και οικονομικές εξελίξεις. Σχήματα αναπαραγωγής του Marx, συμπεράσματα της Rosa Luxemburg. Agnus Maddison: Monitoring the World Economy 1820-1992. Συγκριτικές μακροχρόνιες οικονομικές εξελίξεις. 1929-33 τέλος μιας εποχής; 1973-79 προοίμιο της κατάρρευσης του σοσιαλισμού; Τα όρια της ανάπτυξης. 2008-αρχή μιας καινούργιας εποχής;

5. Διαδικασίες διάδοσης των κοινωνικών καινοτομιών-λογιστική απεικόνιση

Διάχυση των τεχνολογικών καινοτομιών. Εμπειρικές εργασίες (Griliches 1957), τα πρώτα συνθετικά έργα θεωρητικού προβληματισμού (Rogers 1962· Coleman και συν. 1966). Η δημιουργική καταστροφή του Schumpeter. Έρευνες των διαδικασιών διάδοσης των κοινωνικών καινοτομιών από τη δημογραφία ως τη δυναμική των ΜΜΕ (Marchetti 1986, 1997· Marchetti και συν. 1996· Modelski και Gardner 2002· Konstandopoulos και συν. 2003).

6. Οι εξέλιξη του Πολιτισμού

Σύγκριση της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Αλλαγή και διαφορά καθημερινής συμπεριφοράς. Επισκόπηση των κοινωνιών της Κεντρικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Συγκριτικά παραδείγματα, Επιπτώσεις στην πολιτική συμπεριφορά. Για την κοινωνιογένεση του κράτους. Από τον κοινωνικό καταναγκασμό στον αυτοκαταναγκασμό. Κρίση 2008. Εξέλιξη από-πολιτισμού η "πολιτισμική" υποβάθμιση;

7. Τόποι και Χώροι της κοινωνικής μνήμης στα ΜΜΕ

Η νεωτερικότητα κατέστρεψε τις οργανικές κοινότητες ανάμνησης τις οποίες ο Pierre Nora αποκαλεί Milieux de mémoire, δηλαδή Χώροι της μνήμης και δημιούργησε αντί -αυτό που ο ίδιος αποκαλεί-lieux de mémoire, δηλαδή Τόπους της μνήμης. Θα παρουσιαστεί ένα ερμηνευτικό σχήμα για το πώς συμβάλλουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, και ποιο συγκεκριμένα ο γραπτός τύπος στη διατήρηση μιας συλλογικής μνήμης στις σύγχρονες κοινωνίες. Θα διαπιστωθεί ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ως ένα βαθμό μπορούν να αντικαταστήσουν τις παραδοσιακές κοινότητες ανάμνησης.

8. Δυναμική των ΜΜΕ

Θα προσπαθήσουμε θα κατανοήσουμε πώς εξελίσσονται τα θέματα δημόσιου λόγου σε μακροπρόθεσμη βάση. Θα διαπιστωθεί η ύπαρξη κάποιων ιδεοτυπικών παραδειγμάτων στο κύκλο ζωής των ειδήσεων. Ενώ ο κύκλος ζωής των περισσότερων θεμάτων ακολουθεί μια S-καμπύλη, υπάρχουν επίσης θέματα με σταθερή παρουσία στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Τα θέματα, αυτά ονομάζουμε «evergreens», η αειθαλής. Υπάρχουν όμως και απρόοπτα γεγονότα μείζονος σημασίας που, προκαλούν έντονη συναισθηματική εμπλοκή από την πλευρά του κοινού και μπαίνουν στη σκηνή των ειδήσεων με απότομη και μεγάλη ένταση. Τα θέματα αυτά ονομάζουμε αισθήσεις. Το μάθημα εμπειρικά βασίζεται στην ανάλυση του Ελληνικού καθώς επίσης του διεθνή τύπου.

15. Ο Εταιρισμός στην Ευρώπη και την Ελλάδα στην Εποχή των Επαναστάσεων: Η Φιλική Εταιρία στο Διεθνές της Πλαίσιο

Σκοπός του μεταπτυχιακού αυτού σεμιναρίου είναι να στρέψει την προσοχή στις απαρχές της νεωτερικής πολιτικής οργάνωσης και κινητοποίησης, φέρνοντας στο προσκήνιο ένα οικείο μεν, αλλά μάλλον ασυνήθιστο, αν όχι περιθωριοποιημένο ερευνητικά, ελληνικό παράδειγμα: τη Φιλική Εταιρεία (1814-1821). Η σημασία της Φιλικής Εταιρείας για την οργάνωση της πρώτης επιτυχούς εθνικής επανάστασης στην Ευρώπη στα χρόνια της Παλινόρθωσης είναι αναγνωρισμένη και αδιαμφισβήτητη. Εδώ θα μας απασχολήσει αυτή καθ' εαυτή, ως νέα μορφή συλλογικής δράσης και όχι ως εισαγωγή στην Επανάσταση του 1821.

Το θέμα παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί θα κληθούμε να επισκεφθούμε έναν «παγωμένο τόπο» της εθνικής ιστορίας με φρέσκια ματιά και να προβληματιστούμε για τους κοινωνικούς και πολιτικούς όρους μέσα στους οποίους η εμφάνιση και η ανάπτυξη αυτής της πρωτότυπης και τόσο δραστικής συνωμοτικής πολιτικής οργάνωσης μεταξύ των Ελλήνων κατέστη δυνατή.

Η ανανεωτική ματιά θα προκύψει από την απόπειρα ένταξης και συσχέτισης της Εταιρείας με τα ιδιαίτερα ελληνικά, τα ευρύτερα οθωμανικά, αλλά και τα ευρωπαϊκά συμφραζόμενα μιας κρίσιμης εποχής, της Εποχής των

Επαναστάσεων. Συγχρόνως, η διερεύνηση της ιστορίας της Φιλικής θα χρησιμοποιηθεί προκειμένου να διατυπωθούν γενικότερα ερωτήματα για τους δρόμους μέσα τους οποίους γεννιέται η ανάγκη ανάληψης συλλογικής πολιτικής δράσης στα χρόνια της νεωτερικότητας.

Στους φοιτητές το μάθημα προσφέρει ταυτόχρονα μία πρώτης τάξεως ευκαιρία εξοικείωσης στην πράξη με τις μεθόδους της ιστορικής έρευνας, αλλά και τη δυνατότητα μίας συνοπτικής (αλλά εις βάθος) εισαγωγής σε μια περίοδο καθοριστική, όχι μόνο για τη σύγχρονη Ελλάδα, αλλά για την ιστορία της νεότερης Ευρώπης και τη διαμόρφωση του σύγχρονο κόσμου.

16. Οικονομία, Κοινωνία και Πολιτική μετά το Τέλος του Οργανωμένου Καπιταλισμού (1973-2008)

Μετά το τέλος του οργανωμένου καπιταλισμού, ο οποίος σύμφωνα με ορισμένες περιοδολογήσεις διάρκεσε από το 1873 έως το 1973, παρατηρείται ένας ριζικός αναπροσδιορισμός της σχέσης της οικονομίας με το κράτος και την πολιτική, όπως επίσης και ένας αναπροσδιορισμός των όρων δια-μόρφωσης του κοινωνικού περιεχομένου της πολιτικής. Η περίοδος 1973-2008 χαρακτηρίζεται ευφημιστικά ως περίοδος του νεοφιλελευθερισμού, λόγω της υποτιθέμενης κυριαρχίας της ελεύθερης αγοράς, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για μια περίοδο μετατόπισης των εξουσιαστικών πόλων προς τη πλευρά της συσχέτισης των χρηματοοικονομικών οργανισμών που αποσυνδέονται από την πραγματική οικονομία με πολιτικούς και κρατικούς παράγοντες που σταδιακά χρηματιστηριοποιούν την διαχείριση των δημοσίων οικονομικών. Η μετατόπιση αυτή οδηγεί μεταξύ άλλων και στην εμπορευματοποίηση των μηχανισμών κοινωνικής προστασίας καθώς και των διαδικασιών αναπαραγωγής του ανθρώπινου κεφαλαίου. Οδηγεί όμως και σε δυσεπίλυτα θεσμικά προβλήματα λειτουργίας της δημοκρατίας και σε προβλήματα πολιτικού και κοινωνικού ελέγχου της ελεύθερης οικονομίας που χαρακτήριζαν τους θεσμικούς συμβιβασμούς, κυρίως μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η κριτική ανάλυση σχετικών ιστορικών εικόνων θα στηριχθεί στην παρουσίαση βασικών οικονομικών, πολιτικών και κοινωνιολογικών εννοιών, καθώς και ιστορικών δεδομένων, που απαιτούνται για την ανάλυση των εξελίξεων. Κατόπιν θα αναλυθούν κείμενα των βασικότερων σχολιαστών και ερευνητών των εξελίξεων που προτείνουν συνδυασμούς θεωρητικών οπτικών και επεξεργασίας των πραγματολογικών δεδομένων.

17. Πολιτική Αυθεντία και (Αν)υπακοή

Η de facto κρατική εξουσία δεν μπορεί να νομιμοποιείται κανονιστικά αποκλειστικά από την ισχύ της, έτσι θα πρέπει να επιλέξουμε μια από τις ακόλουθες λύσεις. Είτε θα ακολουθήσουμε την αναρχική άρνηση της κρατικής εξουσίας, αφού πάντοτε θα είναι σε σύγκρουση με το άτομο, ή θα αναζητήσουμε τη νομιμοποίηση της κρατικής εξουσίας στην αμοιβαιότητα του δικαιώματος του κράτους για εξουσία και στο αλληλένδετο καθήκον των υπηκόων για υπακοή. Μπορεί, όμως, αυτή η αλληλένδετη σχέση να επιβιώσει κανονιστικής ανάλυσης;

Το πρόβλημα της πολιτικής ανυπακοής συνοψίζεται από αναρχικούς στοχαστές στην αντίθεση μεταξύ της ηθικής εγγενούς ισότητας και ελευθερίας των ατόμων και του πολιτικού αιτήματος της κρατικής εξουσίας για υπακοή. Αρνούμενοι να θυσιάσουν το ηθικό, οι κλασικοί αναρχικοί αμφισβητούν το πολιτικό και αρνούνται να νομιμοποιήσουν οποιαδήποτε κρατική εξουσία. Φιλοσοφικοί αναρχικοί, από την άλλη, αναγνωρίζουν με σκεπτικισμό την κρατική εξουσία, αλλά αρνούνται το αλληλένδετο καθήκον για πολιτική υπακοή.

Μια πρώτη απόπειρα απάντησης στην αναρχική αντίρρηση στηρίζεται στη νομιμοποίηση της σχέσης κρατικής εξουσίας και πολιτικής υπακοής με αναφορά στην εθελοντική συναίνεση, είτε ρητά με την αποδοχή ενός κοινωνικού συμβολαίου ή υπόρρητα με την σύμπραξη σε ένα κοινωνικό πλαίσιο. Μια δεύτερη απόπειρα νομιμοποιεί την πολιτική υπακοή με αναφορά στη δικαιοσύνη, είτε υπό τη μορφή ρητής ή υπόρρητης ακριβοδικίας είτε με αναγωγή του καθήκοντος της πολιτικής υπακοής σε φυσικό καθήκον. Τέλος, μια τρίτη απόπειρα ανάγει την πολιτική υπακοή στην ίδια την πολιτική συμμετοχή, είτε χάρη στην αυτόβουλη διαμόρφωση μιας συλλογικής πρόθεσης ή στην υποχρέωση που απορρέει από την πολιτική συμμετοχή ή, τέλος, στην ενεργητική δημοκρατική συμμετοχή.

Στόχος αυτού του μαθήματος είναι η ανάλυση της νομιμοποίησης της εξουσίας των πολιτικών θεσμών και τα προβλήματα τους. Θα εξεταστούν εννοιολογικά προβλήματα σχετικά με την κρατική εξουσία και την πολιτική υπακοή, καθώς και αναρχικές ενστάσεις για την μεταξύ τους σχέση και νομιμοποίηση. Επίσης, θα αξιολογηθούν εκτενώς οι βασικές κανονιστικές απόπειρες επίλυσης του προβλήματος της πολιτικής ανυπακοής. Προτεινόμενοι άξονες θα καλυφθούν σύμφωνα με το ακόλουθο προκαταρτικό χρονοδιάγραμμα:

Εισαγωγικά

(1) Εννοιολογική ανάλυση και νομιμοποίηση των πολιτικών θεσμών

(2) Κρατική εξουσία και πολιτική (αν)υπακοή Αναρχία και η αμφισβήτηση της κρατικής εξουσίας

(3) A priori αδυναμία νομιμοποίησης της κρατικής εξουσίας

(4) Νομιμοποίηση της κρατικής εξουσίας, όχι όμως και της πολιτικής υπακοής

(5) A posteriori αδυναμία νομιμοποίησης της κρατικής εξουσίας Κρατική εξουσία και συναίνεση

(6) Ρητή εθελοντική συναίνεση

(7)Υπόρρητη κανονιστική συναίνεση Κρατική εξουσία και δικαιοσύνη

(8) Εθελοντική ακριβοδικία χάρη στην επιδίωξη αμοιβαίου συμφέροντος

(9) Κανονιστική ακριβοδικία χάρη στην αμοιβαιότητα ευεργετημάτων και υποχρεώσεων

(10) Το φυσικό καθήκον για πολιτική υπακοή Κρατική εξουσία και πολιτική συμμετοχή

(11) Συλλογική εθελοντική υποχρέωση χάρη στην κοινή πρόθεση

(12) Συλλογική κοινωνική υποχρέωση χάρη στην παθητική συμμετοχή

(13) Συλλογική δημοκρατική υποχρέωση χάρη στην πολιτική συμμετοχή.

Κάθε συνάντηση θα επικεντρώνεται σε ένα θέμα, το οποίο θα εγείρει ένα προαπαιτούμενο για όλους κείμενο, ενώ θα παρέχεται και προαιρετική βιβλιογραφία, κυρίως για το άτομο που θα εισηγείται το εβδομαδιαίο θέμα. Όλα τα κείμενα θα είναι διαθέσιμα στην πανεπιστημιακή πλατφόρμα η-Τάξη.

Η αξιολόγηση των φοιτητών βασίζεται στην ενεργή συμμετοχή τους στο σεμινάριο (25%), στην εισήγηση σε μία από τις συναντήσεις (25%) και σε μία γραπτή εργασία (50%).

18. Πολιτική Ιστορία, Ιστορία του Πολιτικού

Το σεμινάριο παρουσιάζει τα κυρίαρχα ιστοριογραφικά ρεύματα και προτρέπει τους φοιτητές να στοχαστούν γύρω από τις νέες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις καθώς και τα ζητήματα που προκύπτουν με τη συνάντηση της ιστορίας με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες, ιδιαίτερα με την πολιτική επιστήμη και την κοινωνιολογία. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα εστιαστεί στην πολιτική ιστορία και την κοινωνική ιστορία. Στην κατεύθυνση αυτή, εξετάζεται η έννοια του πολιτικού, το πολιτικό πεδίο ως χώρος συνάρθρωσης της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής σφαίρας και η ανάδειξη της συμβολής του δρώντος υποκειμένου στη διαμόρφωση της ιστορικής πραγματικότητας.

Θεματικές Ενότητες

1. Κυρίαρχα ιστοριογραφικά ρεύματα, Ιστορικισμός, η Σχολή των Annales, η Μαρξιστική προσέγγιση, η Νέα Ιστορία

2. Ιστορία και κοινωνικές, επιστήμες, Ιστορία και Πολιτική Επιστήμη, Ιστορία και Κοινωνιολογία

3. Από την Ιστορία στις Ιστορίες

4. Οι αμφισβητήσεις για την ιστορία

5. Πολιτική Ιστορία, η επιστροφή

6. Πολιτική Ιστορία, ιστορία της πολιτικής

7. Ιστορία του «παρόντος χρόνου»

8. Η ιστορία του πολιτικού, εννοιολόγηση, κοινωνιοϊστορία του πολιτικού, κοινωνική ιστορία και πολιτισμική ιστορία (αναπαραστάσεις και ανθρωπολογία)

9. Ιστορία των εξουσιαστικών σχέσεων

10. Ο ρόλος του ιστορικού υποκειμένου, αυτοβιογραφία, ιστορική βιογραφία

19. Πολιτική την Αναπαράστασης

Το σεμινάριο επιδιώκει να συνδέσει την ανάλυση και ερμηνεία κοινωνικών όρων και σχέσεων με τη διερεύνηση της πραγματικότητας που συγκροτεί ο κινηματογράφος.

Αυτό που ενδιαφέρει δεν είναι τόσο το πώς το μέσο αποδίδει κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, επιλογές και στάσεις, αλλά κυρίως το πώς η ίδια η διαδικασία κινηματογραφικής αναπαράστασης παράγει πολιτική, συγκροτεί σχέσεις και εγκαθιστά κοινωνικές ασυμμετρίες και μορφές εξουσίας.

Στον πυρήνα αυτής της πολιτικής βρίσκεται η διαμόρφωση της σχέσης του υποκειμένου-θεατή -όπως «πλάθεται» από το μέσο- με την κατασκευαζόμενη-αναπαριστώμενη πραγματικότητα του φιλμ. Έτσι ο θεατής μπορεί να εξεταστεί ως προϊόν της αναπαραστατικής διαδικασίας, η ίδια δε διαδικασία ως διαφοροποιούμενη ανάλογα με τις συγκεκριμένες πτυχές υποκειμενικότητας που προσδίδει σε όσους εμπλέκει. Αντιστοίχως, η πολιτική του μέσου μπορεί να εξεταστεί ως διαδικασία συγκρότησης διαφοροποιημένων μορφών κοινωνικής υποκειμενικότητας - μορφών διακριτών και επί των οποίων μπορούν να εγγραφούν κοινωνικά αξιοποιήσιμες διακρίσεις.

Η πολιτική διάσταση μπορεί όμως να εντοπιστεί και στην πρόσληψη του κινηματογραφικού έργου, στην ένταξη του στο κοινωνικά ταξινομημένο σώμα της τέχνης ή της («μαζικής») κουλτούρας, στην αντιμετώπιση του από τη δημοσιότητα. Αντικείμενο διερεύνησης αλλά και διαμάχης, ήδη στο πλαίσιο των «μεγάλων» φιλοσοφικών προσεγγίσεων, έχει βεβαίως υπάρξει η ίδια η σχέση έντασης μεταξύ πραγματικότητας και αναπαράστασης και μάλιστα ακριβώς ως σχέση που συνιστά και εγκαθιστά πολιτική.

Το σεμινάριο επιδιώκει επομένως να διερευνήσει την πολιτική λειτουργία της κινηματογραφικής αναπαράστασης, δια της οποίας ένα σύνολο κοινωνικών σχέσεων εκτίθεται αλλά και (αναδια)μορφώνεται ως μια νέα και suigeneris πραγματικότητα. Προς το σκοπό αυτό θα διατρέξει ενδεικτικά παραδείγματα από την ιστορία του μέσου.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος ο φοιτητής/τρια θα είναι σε θέση να:

• Κατανοήσει την αναπαραστατική λειτουργία της κινηματογραφικής ταινίας

• Εγγράψει τη λειτουργία αυτή στο σύνολο των κοινωνικών σχέσεων

• Αναδείξει τις πολιτικές παραμέτρους

• Αναγνωρίζει την υποκειμενοποιητική λειτουργία της κινηματογραφικής αναπαράστασης

• Επεξεργάζεται από κοινού κινηματογραφικές ταινίες, κοινωνικές θεωρίες και φιλοσοφικές θέσεις

20. Τέχνη και Εξουσία

Από τις μεγάλες προκλήσεις στις αισθητικές αντιδράσεις

Κάθε Εποχή, με σύνορα μισάνοιχτα η μια προς την άλλη, διακρίνεται περισσότερο από τις προκλήσεις της και λιγότερο από τις ομοφωνίες της. Σε περιόδους, συχνά όχι μικρής διάρκειας, κάποιες από τις προκλήσεις κυριαρχούν. Και τις συζητάμε, τις μοιραζόμαστε ως καυτά μεγάλα προβλήματα. Αυτό γίνεται είτε επειδή κάποιοι μιλούν γι' αυτά με έναν τρόπο που τα κάνει ευρύτερα προσιτά και αποκαλύπτει την κρισιμότητα τους, είτε γιατί κι' εμείς οι άλλοι από κάποια στιγμή αρχίζουμε να τα νοιώθουμε. Έστω κι' αν δεν μπορούμε όλα να τα εξηγούμε. Η Τέχνη, που είναι μια από αυτές τις αποκαλυπτικές ομιλίες, παρακολουθεί τη ζωή -από την οποία και προκύπτει- και με κάποιους από τους δημιουργούς της τις μεγάλες προκλήσεις τις διαβάζει. Και τις αναπαριστά. Και σε αισθητικά διερωτήματα τις μεταγράφει.

Οι μεγάλες προκλήσεις όμως, τα καυτά ζητήματα, δεν συνδέονται μόνο με τις επίσημες εξουσίες αλλά και με τις άτυπες κατεξουσιάσεις. Με αυτές δηλαδή τις συχνά αδιόρατες επιβολές οι οποίες μέσα από διάφορα σύμβολα μας επικαθορίζουν. Είναι κυρίως από αυτές τις κατεξουσιάσεις που η Τέχνη προκαλείται. Και διερωτάται αν οι διάφορες υποταγές που μας ζητάνε δικαιολογούνται

πράγματι από κάποιο αντικειμενικά γενικό και δημόσιο συμφέρον, από κάποια ανώτερη ευρυθμία. Συχνά υποψιάζεται η Τέχνη πως όχι μόνο κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει, αλλά ότι, αντιθέτως, οι διάφορες επικλήσεις για όσα μας ζητάνε, τον κριτικό μας έλεγχο προσπαθούν να παρακάμψουν.

Γι’ αυτό, κάποιοι δημιουργοί, πολύ ξεχωριστοί -και ορισμένοι ζωγράφοι είναι ανάμεσα τους- με το έργο τους και τις εξουσίες τις επίσημες εγκαλούνε και τις άδηλες κατεξουσιάσεις φανερώνουν. Άλλοτε, απροσχημάτιστα, ευθέως πολιτικά, και άλλοτε εξ αντικειμένου, με τη μορφή που επιλέγουν να μιλήσουν Θεσμούς και Ιδεολογίες αμφισβητούνε. Στη δεύτερη περίπτωση, αυτό γίνεται κάποτε με τόσο έμμεσο και λεπταίσθητο, αλλά και με πανούργο τρόπο, ώστε οι εγκαλούμενες εξουσίες να μη μπορούν διαμαρτυρηθούνε. Υποψιάζονται δηλαδή οι τελευταίες πως ίσως να μην πρέπει. Μήπως με την αντίδραση τους, την κατάκριση που διακριτικά τους απευθύνεται, ακόμα πιο δημόσια την κάνουν.

Αν όμως κάποια ζωγραφική αμφισβητεί πολλά απ' όσα γύρω μας συμβαίνουν και άλλες Τέχνες με το δικό τους ιδίωμα, ξεχωριστά ή σε συνδυασμό, τις εξουσίες δεν τις αφήνουν ασχολίαστες. Η μουσική είναι μια από αυτές. Συχνά, κοντά στην εξουσία αλλά και απέναντι της, οι συνθέτες με κάποια έργα δείχνουν να παρακολουθούν όσα συμβαίνουν.

Στο χρονικό πλαίσιο αυτών των διαλέξεων, αυτήν την τόσο ενδιαφέρουσα σχέση "Τέχνης και Αμφισβήτησης", θα περιορισθούμε να την ανιχνεύσουμε με αφετηρία κυρίως τη "ζωγραφική πράξη". Κάποια μουσικά έργα θα τ' αφήσουμε απλά να παρεισφρήσουν. Μπορεί έτσι κάποιοι να υποψιαστούν τους υποκείμενους διάλογους που διεξάγονται, όσο βέβαια αυτό συμβαίνει, ανάμεσα σ' εκείνο που "βλέπεται" και σ' εκείνο που "ακούγεται". Αυτή η προσέγγιση, όσο εισαγωγική κι' αν είναι, μπορεί άραγε να επιτρέψει να αντιληφθούμε το συναισθησιακό ρόλο με τον οποίον η Τέχνη αμφισβητεί ό,τι νομίζει πως πρέπει να... αμφισβητήσει;

Τέλος, κάθε ζωγραφικό έργο που έχει εδώ επιλεγεί αντιστοιχεί σε μια πρόκληση που για κάποιο διάστημα κυριαρχεί σε ορισμένη εθνική ή και ευρύτερη πολιτισμική περιοχή. Σπουδάζοντας το, το έργο, ως παρακείμενο στη Γενική Ιστορία γεγονός, ποιος ξέρει και για πόσα άλλα ίσως διερωτηθούμε;

21. Φύλο και Θεωρία της Δημοκρατίας

Στο μάθημα αυτό διερευνάται η συνύπαρξη της δημοκρατίας με το σύστημα των έμφυλων σχέσεων, συνύπαρξη η οποία, κατά κανόνα δεν αντιμετωπίζεται ως προβληματική, ούτε θεωρητικά ούτε πολιτικά. Κεντρικούς άξονες ενδιαφέροντος αποτελούν οι έννοιες της ιδιότητας του πολίτη και των δικαιωμάτων σε σχέση με την ανισότητα που ανάγεται στο φύλο, η προβληματική για τις ταυτότητες φύλου ως πολιτικές ταυτότητες και η ενδεχόμενη διάρρηξη τους ως προϋπόθεση για τη δημοκρατία. Παράλληλα, διερευνάται η έννοια της αντιπροσώπευσης στο πλαίσιο της δημοκρατίας, η σχέση της με την έμφυλη υπόσταση των υποκειμένων και το σύγχρονο αίτημα της ισάριθμης αντιπροσώπευσης, καθώς και η σημασία που έχει για τη δημοκρατία ο διαχωρισμός δημόσιος-ιδιωτικός χώρος, όπως εμφανίζεται στην εξέλιξη της πολιτικής σκέψης.

Πρόκειται, συνεπώς, για μάθημα πολιτικής θεωρίας στο πλαίσιο του οποίου θα προσεγγιστεί κριτικά η κυρίαρχη θεωρία της δημοκρατίας, που αν και πολύμορφη κατά κανόνα υποτιμά το φύλο, ενώ παράλληλα θα επιδιωχθεί μια κριτική θεώρηση όψεων της σύγχρονης φεμινιστικής θεωρίας από τη σκοπιά της «καθιερωμένης» πολιτικής θεωρίας. Επίκεντρο του πρώτου εγχειρήματος θα είναι η κριτική θεώρηση της ιδιότητας του πολίτη, και του δεύτερου της έννοιας της αντιπροσώπευσης, ενώ η όλη προβληματική θα καθοδηγείται από την απόπειρα μιας ριζοσπαστικής οριοθέτησης του έμφυλου υποκειμένου, η οποία, σε αντίθεση με την κυρίαρχη, να ευνοεί στο επίπεδο της θεωρίας τη δημοκρατική συνύπαρξη των πολιτών.

22. Φυσιογνωμική Κοινωνιολογία: Ζίμμελ, Κρακάουερ, Μπένγιαμιν

«Η θέση που καταλαμβάνει μια εποχή στην ιστορική διαδικασία μπορεί να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια μέσα από την ανάλυση των αφανών επιφανειακών της εκδηλώσεων παρά από τις κρίσεις της εποχής για τον εαυτό της». Η διατύπωση του Ζήγκφριντ Κρακάουερ, στην οποία συμπυκνώνεται προγραμματικά η προσπάθεια του να διαβάσει την εσωτερική ταυτότητα της σύγχρονης κοινωνίας μέσα από τα πλέον εξωτερικά της φαινόμενα, είναι εμβληματική της ευρύτερης φυσιογνωμικής στροφής της κοινωνιολογικής σκέψης στις αρχές του 20ου αιώνα. Ως αντίδραση στην αίσθηση απώλειας του νοήματος, όπως αυτή αποτυπώθηκε για πρώτη φορά στο έργο του Νίτσε και στη συνέχεια τροφοδότησε την κοινωνιολογία του Μαξ Βέμπερ, αλλά και της αδυναμίας της σύγχρονης επιστήμης να αναπληρώσει το κενό, όπως θα διαπιστώσει ο Χούσσερλ στο ύστερο έργο του για την Κρίση των ευρωπαϊκών επιστημών, συγγραφείς όπως ο Κρακάουερ, Ζίμμελ και ο Μπένγιαμιν θα επιχειρήσουν, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο, να θέσουν τη φυσιογνωμική μέθοδο στην υπηρεσία της κοινωνικής διάγνωσης και κριτικής. Καθοριστική είναι εν προκειμένω η επιρροή της φαινομενολογίας, της ψυχανάλυσης όπως επίσης της ανάπτυξης και πολιτιστικής κυριαρχίας της φωτογραφίας και του κινηματογράφου.

Σε αντίθεση με τα παράλληλα εγχειρήματα στους κύκλους της «συντηρητικής επανάστασης», όπως του Σπένγκλερ ή του Κλάγκες, οι αναζητήσεις των εν λόγω στοχαστών δεν αποβλέπουν στην υπέρβαση της υποτιθέμενης παρακμής μέσα από την ανασύσταση ενός απολεσθέντος νοήματος. Δεν αναζητούν το βάθος κάτω από την επιφάνεια, αλλά σε αυτή την ίδια. Εξ ου και η προνομιακή σημασία της αισθητικής θεώρησης. «Σαν όλα τα πράγματα να είχαν συγκεντρώσει όση ομορφιά έχουν να δώσουν στην επιφάνεια τους», γράφει ο Ζίμμελ για τη φυσιογνωμία της Βενετίας, ενώ στο μνημειώδες και ημιτελές έργο του για τις Στοές του Παρισιού (Passagen-Werk) ο Μπένγιαμιν θα αναζητήσει στις φευγαλέες εικόνες και μορφές της πόλης τον φιλοσοφικοϊστορικό τόπο της νεοτερικότητας.

Στο σεμινάριο θα ασχοληθούμε με κείμενα φυσιογνωμικής κοινωνιολογικής σκέψης του Ζίμμελ, του Κρακά-

ουερ και του Μπένγιαμιν, με στόχο την κατανόηση των μεθοδολογικών τους προγραμμάτων αλλά και την εμβάθυνση στο περιεχόμενο των κοινωνικών τους θεωριών. Κατά δεύτερο λόγο θα αναζητήσουμε τους δεσμούς με τις υπόλοιπες θεωρίες του πολιτισμού, της τέχνης, της πολιτικής και της ιστορίας των μεσοπολεμικών χρόνων όπως επίσης την επιρροή του έργου των τριών συγγραφέων στη σύγχρονη κοινωνική σκέψη.

23. Culture and Communication

Course Description

Culture and Communication merge in the domain of social sciences. This course introduces students to these concepts and to the progression of cultural communication. As an inquiry of the "consciousness industry" apparatus and ideology, epistemological or scholarly work in communication is connected with the fundamental correlation of cultural practices to relationships of power. Within this framework, the course will focus on some of the key approaches of culture and some of the principal topics of cultural study, with an emphasis on how they intersect with innermost concerns in the sphere of communication.

Course Approach

The purpose of this course is to raise the issue of congruity between culture and communication. In view of this, our approach will offer students an opportunity to become acquainted with the extensiveness of cultural diversity and to reflect on social values and practices in securing and expanding possibilities of mutual and self-understanding in the conduct of Lifeworld (Lebenswelt).

The course will be devoted to general approaches, key concepts, and over-arching questions, with a particular emphasis on the study of media, identity, body politics and communication.

It will focus more specifically on distinct units of study as case studies of cultural analysis.

Moreover, we will pay particular consideration to how concepts of both "consciousness industry" and communication have altered overtime, and how those inheritances influence contemporary discourses around cultural construction and global cultural change.

Course Outcomes

At the end of the course, students will:

1. Understand vital concepts and processes of cultural communication;

2. Acquire a sensitive awareness of their own culture and that of others;

3. Imbibe the principles of mindful intercultural communication;

4. Develop critical analysis and original thinking within a challenging interdisciplinary and often multinational context

5. Develop their own intercultural communicative competence

6. Understand how cultural differences impact on human and cultural interaction in both the workplace and social contexts

24. Culture and Politics. The Politics of Culture

Course description

The objective of the course is to address crucial issues related to the dense intertwining of politics and culture in contemporary western societies. The emphasis lies on the political import of culture and the political underscoring of cultural practices rather than the explicit political message which is in some cases carried in them. Ways of understanding and analysing the political content entailed in cultural production will be presented and discussed. Drawing on that it will further be focused on the controversies involved in identity politics as a case study of the political dimension of cultural forms. The last part of the course will be devoted to some controversial questions in modern Greek cultural history, which are still at issue today.

Course approach

The course is organized around a critical engagement with the interweaving of the central thematic concepts 'politics' and 'culture' focusing on the political import of culture and addressing what has come to be called the politics of culture. In the first half of the course the main perspectives on the subject will be discussed, examining various ways in which the political content entailed in cultural practices manifests itself. Through the critical reflection of various structural patterns of political encodement in cultural production there will be established a working understanding of the terms under which culture can be apprehended politically. The second half will focus on two particular cases, so as to allow students to consider the unfolding of the politics of culture with reference to (i) the field of tensions staked out by identity politics and (ii) some key questions of modern Greek cultural history debated still very controversially today.

Course objectives

Upon completion of the course participants should have:

1. A good grasp of conceptualizations of key issues raised from the constitutive interweaving of culture and politics.

2. Acquired a critical awareness of the political dimensions of cultural practices.

3. Become familiar with the shifts in the understanding of culture, politics and their entanglement resulting from the condition of late modernity / postmodernity.

4. Developed an understanding of the tensions involved in identity politics.

5. Reflected on some of the issues concerning contemporary Greek cultural and their historical background.

Άρθρο 7
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτουςδιαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 εβδομάδες διδασκαλίας, και τρεις εβδομάδες εξετάσεων.

Τα υποχρεωτικά μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς μόνο μια φορά, την περίοδο του Σεπτεμβρίου του ακαδημαϊκού έτους

κατά το οποίο διδάχθηκαν. Μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια δεν δικαιούται να εξεταστεί επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου σε περισσότερα από δύο (2) υποχρεωτικά μαθήματα. Επομένως, κατά την ολοκλήρωση του πρώτου έτους σπουδών θα πρέπει να έχουν εξετασθεί επιτυχώς σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα.

Εάν μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια αποτύχει και στην επαναληπτική εξέταση υποχρεωτικού μαθήματος ή μαθημάτων, εξετάζεται, ύστερα από αίτηση του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Τμήματος, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων (παρ.6, άρ. 34, ν.4485/2017).

Η μη επιτυχής ολοκλήρωση των υποχρεωτικών μαθημάτων κατά την ολοκλήρωση του πρώτου έτους σπουδών συνιστά λόγο διαγραφής. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

Τα μαθήματα επιλογής δεν εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Σε περίπτωση αποτυχίας σε μάθημα επιλογής ή μη εξέτασης, το μάθημα διαγράφεται και αντικαθίσταται με άλλο στο προσεχές εξάμηνο.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωση του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδατου ΠΜΣ.

Σε περίπτωση που οι απουσίες φοιτητή/τριας ξεπερνά τις δύο (2) ανά μάθημα τίθεται θέμα αποτυχίας του/της φοιτητή/τρια στο μάθημα. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση του Τμήματος.

Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών και η επίδοση τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα και επτά (7) μαθήματα επιλογής και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Στο τέταρτο εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του/της υποψηφίου/ας στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο/η προτεινόμενος/η επιβλέπων/ούσα και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Ο/Η φοιτητής/τρία είναι υπεύθυνος/η για την έγκαιρη υποβολή της παραπάνω αίτησης προς τη ΣΕ με τελική προθεσμία την ημερομηνία υποβολής της δήλωσης μαθημάτων του τετάρτου (4ου) εξαμήνου φοίτησης.

Ο/Η Επιβλέπων/ούσα της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και διδάσκοντας/ούσα στο ΠΜΣ.

Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης ή διδάσκοντας/ούσα στο ΠΜΣ. Ένα εκ των μελών της τριμελούς επιτροπής μπορεί να είναι μέλος ΔΕΠ άλλου Τμήματος του ΕΚΠΑ ή άλλου ΑΕΙ βάσει συνάφειας του ερευνητικού αντικειμένου.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική. Κατόπιν αιτήματος του/της φοιτητή/ριας, με τη σύμφωνη γνώμη του/της επιβλέποντα/ούσας των μελών της τριμελούς και την έγκριση της ΣΕ η γλώσσα μπορεί να είναι διάφορη της ελληνικής.

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής (παρ. 4, άρ. 34, ν. 4485/2017).

Η τελική ημερομηνία υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας ορίζεται η 30η Ιουνίου του δεύτερου έτους σπουδών. Παράταση για την υποστήριξη της μεταπτυχιακής εργασίας πέραν της 30ης Ιουνίου του δεύτερου έτους σπουδών, μπορεί να δοθεί μόνο με σύμφωνη γνώμη του/της επιβλέποντος/ουσας και την έγκριση της ΣΕ, και δεν μπορεί να ξεπερνά την 15η Σεπτεμβρίου.

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης ή το διαδικτυακό τόπο του ΠΜΣ (άρ. 34, παρ. 5 ν.4485/2017). Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 8
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

1. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (παρ.3, αρ.34, ν.4485/2017).

2. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.

3. Η Συνέλευση του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών εάν:

- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
- δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς κατά το πρώτο έτος σπουδών τα υποχρεωτικά μαθήματα
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
- αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν.2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους,
- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.

4. Απαλλαγές φοιτητών/τριών από τέλη φοίτησης

4.1. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές/τριες του ΠΜΣ, των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο ΠΜΣ. Αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ποσοστό του προηγούμενου εδαφίου, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα (άρ. 35, παρ. 2, ν.4485/2017).

4.2. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης του δεύτερου έτους οι δύο (2) φοιτητές/τρίες που κατά το πρώτο έτος σπουδών ολοκλήρωσαν επιτυχώς τον αριθμό μαθημάτων που προβλέπεται από τον κανονισμό σπουδών και συγκέντρωσαν το μεγαλύτερο μέσο όρο στις βαθμολογίες των μαθημάτων.

4.3. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης του δεύτερου έτους έως και τρεις (3) φοιτητές/τριες που κατά το δεύτερο έτος σπουδών προσφέρουν εργασία μερικής απασχόλησης στο ΠΜΣ ή/και στο Τμήμα ΠΕΔΔ.

5. Οι δύο (2) αριστούχοι απόφοιτοι κάθε ακαδημαϊκού έτους λαμβάνουν χρηματικό πόσο εν είδει βραβείου.

6. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές (παρ.1., άρ.44, ν.4485/2017). Η αξιολόγηση γίνεται ανώνυμα, είτε στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης είτε γραπτώς κατά το τελευταίο μάθημα. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών όσον αφορά τα μαθήματα του ΠΜΣ και τους διδάσκοντες κοινοποιούνται στη ΣΕ και τη γραμματεία του ΠΜΣ. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του κάθε διδάσκοντα θα του κοινοποιούνται.

7. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και σε χώρο του Τμήματος ή της Σχολής, παρουσία του Διευθυντή του ΠΜΣ ή του Αναπληρωτή του, του Προέδρου του Τμήματος ή του Αναπληρωτή του και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

Πιο συγκεκριμένα στο πλαίσιο του ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στις εξής ειδικεύσεις:

1. Πολιτική Ανάλυση και Πολιτική Θεωρία
2. Κοινωνική Θεωρία και Κοινωνική Έρευνα

8. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

9. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

10. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των διακόσια είκοσι ευρώ (220,00€) ανά εξάμηνο. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου.

Άρθρο 9
ΥΠΟΔΟΜΗ ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.

2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία των μεταπτυχιακών προγραμμάτων του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης καθώς και από τη γραμματεία του ΠΜΣ.

3. Το κόστος λειτουργίας του Π.Μ.Σ. «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» θα καλύπτεται από:

- τα τέλη φοίτησης των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών τα οποία ανέρχονται σε τετρακόσια σαράντα ευρώ (440€) κατ' έτος - οχτακόσια ογδόντα ευρώ (880€) συνολικά για την ολοκλήρωση του ΠΜΣ, καθώς και άλλες πηγές όπως δωρεές, χορηγίες κ.λπ.

Επιπλέον, δύναται να καλυφθεί από:

- δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα,
- πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
- πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
- κάθε άλλη νόμιμη πηγή

4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ.44, ν.4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ.44, ν.4485/2017).

5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν.4485/2017.

Άρθρο 10
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

- μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος,
- μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, ν.4386/2016) και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος,
- διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),
- επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ. (παρ. 7, άρ. 29, ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης το Τμήματος ανατίθεται διδασκαλία σε:

- μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,
- ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, ν.4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών,
- επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,
- επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ.7, άρ. 16, ν.4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 και 6, αρ. 36, ν.4485/2017).

Η ανάθεση διδασκαλίας μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του ΠΜΣ γίνεται ύστερα από εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΜΕΛΕΤΙΟΣ-ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α΄ 131 και π.δ. 29/2018/Α΄58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

• Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο www.et.gr.

• Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• **Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:**

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ’ εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

• Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (www.et.gr). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ
Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)
Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)
Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,
για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

